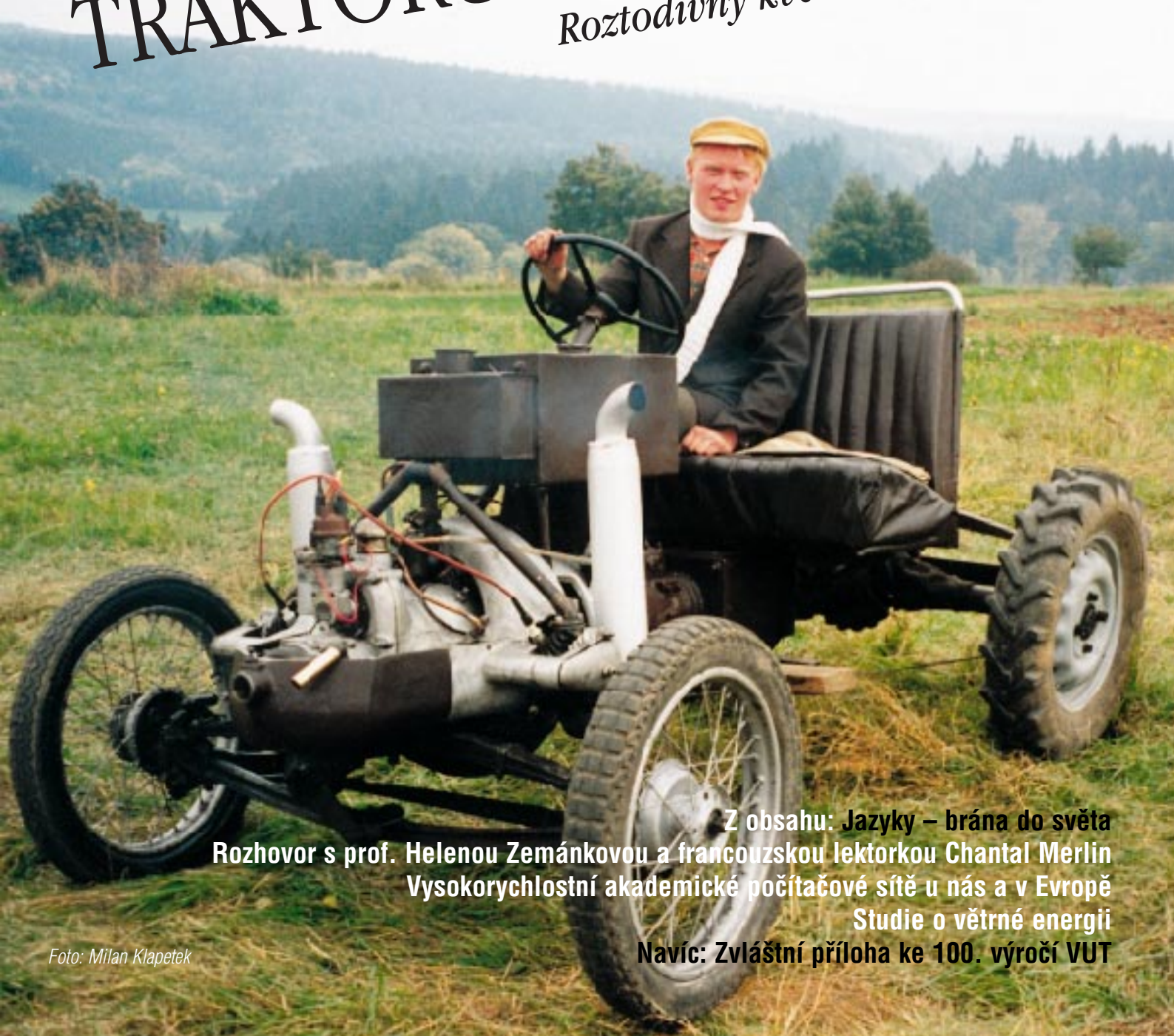

ČÍSLO 2 • 1999 • ROČNÍK IX

UDÁLOUTI

na VUT v Brně

TRAKTORUS DOMESTICUS
Roztodivný květ na poli techniky

Z obsahu: Jazyky – brána do světa
Rozhovor s prof. Helenou Zemánkovou a francouzskou lektorkou Chantal Merlin
Vysokorychlostní akademické počítačové sítě u nás a v Evropě
Studie o větrné energii
Navíc: Zvláštní příloha ke 100. výročí VUT

Foto: Milan Klapetek

Vážení čtenáři,
můj tatínek rád dával k dobru jednu z historek svého dětství. Vzpomínal na to, jak jednou jeho otec, můj dědeček, přinesl domů nové rádio, na něž byl jaksepatří pyšný. Byl milovníkem techniky a uvědomme si, že bylo teprve několik málo let po válce a naše rodina, zbudlá po ménové reformě, žila velmi skromně. Takže nové rádio pro ni tehdy znamenalo skutečný luxus. Rádio zaujalo mého tatínka, tehdy malého chlapce. Chtěl se s ním blíže seznámit a přijít na to, jak vlastně funguje, co se v něm skrývá, že je schopno vyluzovat lidské hlasy i všelijakou hubdu. Popadl šroubováček a už se v tajemném nitru přístroje

zvědavě nimral. Z kouzelné skříňky vytahoval jeden komponent za druhým (co přesně, nevím, neb já na rozdíl od něho do útrob rádia nikdy nenablédla) a s údivem ty prosté jednohlavosti rozkládal na stole. Když tu bouchly dveře od domu a bylo jasné, že se vrací rodiče. Tatínek popadl všechn vyběžlý vnitřek rádia a nasypl jej pěkně nazpět do skříňky, kterou ještě stibl pečlivě uzavřít.

Ten večer přišla k dědečkovi návštěva a dědeček se chtěl samozřejmě pochlubit, jak skvěle investoval do nákupu této užitečné a pokrokové technické novinky. Otočil knoflíkem, leč rádio zůstalo němé. V pokoji na okamžik zavládlo trapné ticho. Dědeček chvíli otáčel knoflíky, překontroloval přívod elektriny, když tu mimoděk — zjevně znervóznělý — bouchl do dřeva „neposlušné“ skříňky. Uvnitř to pěkně zachrastilo. Když pak rádio rozmontoval, s brůzou hleděl na destrukci ještě nedávno tak dokonalé konstrukce. Pobléd jistě trstní pro technika, který v té chvíli nebyl schopen vidět krásu i v její rozložení.

Můj tatínek tehdy samozřejmě dostal velký výprask, nicméně jeho zvědavost obledné rádia tím byla navždy ukojena... I přes bolestnou tečku to poznání za to stálo.

Možná Vám to připomnělo nějaký Váš vlastní příběh. Možná se zamyslíte nad tím, co dnešní děti zajímá, kudy se ubírá jejich přirozená zvědavost a zda je, či není Vámi nebo jinými postupně ubíjena. Chtěla jsem jen naznačit, kde může začínat náš vztah k technice, který může být různě, kladně či negativně zbarvený.

Když se mluví o technice, tak si většina lidí vybaví spíše krásné a ladné tvary nejmodernějších automobilů nebo technicky ubrančivou dokonalost nadzvukového letounu. Krásu však můžeme objevit i ve věcech na první pohled obyčejných, méně dokonalých, svérázných. Takovými jsou například podomácku vyrobené domácí traktory, zkonstruované z částí jiných strojů. Ten, kdo je takto stvořil, většinou vesnický kutil, prokázal nejen technickou vynalézavost a fantazii, ale často i cit pro krásno, humor a samozřejmě nezbytnou praktičnost. O tomto zajímavém fenoménu, který mapují na Ústavu kultury a sportu Fakulty elektrotechniky a informatiky, se dočtete na str. 17–20.

Hlavním tématem, jemuž se v tomto čísle věnujeme, je studium cizích jazyků na VUT. V poslední době se toto téma dostává na přetřes i v okruhu vedení naší školy. Studenti totiž nejsou s to využít všech lákavých nabídek, které k nám přicházejí ze zahraničních škol. Svět se nám otvírá, ale my se občas k němu točíme zády. Jedním z důvodů je nezájem studovat jiné jazyky než angličtinu. Mnozí si myslí, že tento světový jazyk číslo 1 jim k cestě do jakékoliv země postačí. Prorektorka pro zahraničí styky VUT prof. Zemánková je však jiného názoru. Rozhovor s ní přinášíme na str. 4–5.

V tomto vydání časopisu se dozvíte i mnohé jiné zajímavé informace, ať už ze světa informací, vědy a vzdělávání, života našich fakult nebo historie naší vysoké školy. V rozhovorech a článcích vám tentokrát představíme tři svérázná a pozoruhodná osobnosti: francouzskou lektorku Chantal Merlin, bývalého teologa, nyní pedagoga Mgr. Milana Klapetka a do třetice nám dobře známého autora cestopisných článků doc. Vladimíra Ustobala. V tomto čísle již bobužel bilancuje, protože jeho zdraví mu již nedovolí toulat se světem jak dřív.

Doufám, že každý z vás si v časopise najde něco, co bo zajímá a potěší, a protože se blíží jaro, přeji Vám všem bodně vitality, svěžesti a odolnosti vůči chřipkám. Věřte, určitě zvítězíte.

Yvonne Konečná

Obsah č. 2/99

- 2 **Redakční sloupek**
- 3 **Zprávy z Rektorátu**
- 4 **Jazyky – brána do světa**
Stačí jenom angličtina?
- 6 **Minoritní jazyky na VUT**
- 7 **Interview s francouzskou lektorkou**
Chantal Merlin
- 8 **Ve Francii jsem se zdokonalil...**
Nově vydané tituly
- 9 **Svět informací**
Vysokorychlostní akademické počítačové sítě u nás a v Evropě
- 11 **Mezioborový dialog**
Sdružení VUT pro životní prostředí pořádalo odborný seminář
- 12 **Obnovitelné zdroje energie**
Větrná energie v zemích střední a východní Evropy a EU
- 14 **Děni na fakultách**
Oboustranná návštěva — prospěšná komunikace
Fyzika a chemie molekulárních systémů
- 15 **Kurz efektivní revitalizace měst a regionů**
Noví majitelé titulu MBA
- 16 **Zlín spěje k utvoření samostatné univerzity**
- 17 **Opomíjená tvář techniky**
Ohrožený druh — traktor domácí
- 18 **Rozhovor s Mgr. Milanem Klapetkem**
- 29 **K. J. Schmid: Roviny lidské osobnosti**
- 20 **Z historie**
Výuka deskriptivní geometrie na německé technice v Brně
- 22 **Z historie VUT**
Prof. Ing. Dr. Rudolf Vondráček,
Prof. Ing. Ota Veletovský
- 23 **Sport**
- 24 **Jak je neznáte**
Vladimír Ustohal — cestovatel tělem i duší

Uzávěrka čísla: 15. 1. 1999

Všem autorům děkujeme za jejich příspěvky. Příspěvky přijímáme jednak nahrané na disketách 3,5 a jednak vytištěné na papíře. Lze je také poslat elektronickou poštou, uložené v souboru ve formátu Word 6.0. K tomu je však třeba vždy dodat i vytištěnou verzi. Vítejte též barevné i černobílé fotografie s vyznačením autorství a popisky, dále ilustrace, loga a další obrazový materiál. Po zpracování autorům vracíme. Uzávěrka každého čísla je obvykle 15. dne v měsíci. Časopis je vystaven ve formátu „PDF“ na Internetu, na hlavní stránce Rektorátu VUT (<http://www.vutbr.cz/nakl/udalosti.htm>).

NOVÁ KLASIFIKAČNÍ STUPNICE

Podle nového zákona o vysokých školách je způsob klasifikace studentů plně v kompetenci školy.

Při diskusích o způsobu klasifikace bralo kolegium rektora VUT v úvahu tradiční klasifikační stupnici, která se na fakultách dosud používá (výborně, velmi dobře, dobře, nevyhověle, stupnici z období před válkou, užívající známky 1 až 5, která dosud slouží Fakultě architektury, a evropskou stupnici, užívající písmen A, B, C, D, E, F, doporučenou v Evropské unii. Její výhodou je kompatibilita

se systémy jiných univerzit a jednoduchá mobilita při uznávání dosažených studijních výsledků v rámci projektu Sokrates. Principem evropské integrace systému školství není sjednocení, ale jednota v pestrosti. Podle názoru mnohých českých pedagogů by v Evropě neměl být vzdělávací systém unifikován, ale měl by být jasný a průhledný.

Kolegium rektora VUT se rozhodlo pro pou-

žití systému, na který jsou pedagogové i studenti zvyklí, při tom bude doplněn a rozšířen tak, aby umožňoval kompatibilitu se systémem evropským. Stupně výborně, velmi dobře, dobře, nevyhovující zůstanou zachovány s tím, že je dána fakultám možnost užívat je tak, aby vznikl pětistupňový systém, kompatibilní s evropským. Druhý a třetí stupeň hodnocení je zpřesněn písmeny. Student tedy může mít v indexu napsáno například: velmi dobře/B, nebo velmi dobře /C.

hop

Změna situace: SKM hledá zájemce o ubytování

Začátkem roku bylo neuspokojeno 941 žadatelů, k 6. 10. 1998 jen 514. V následujících měsících ukončilo ubytování velké množství studentů, a tak ke dni 13. 1. 1999 zůstalo již pouze 94 čekatelů na lůžko. Je nutno uvést, že ubytování jsou i studenti, kteří byli z různých důvodů zařazeni na konec pořadníku. Ve chvíli, kdy čtete tyto řádky, je velmi pravděpodobné, že všichni studenti, kteří si podali žádost o ubytování, mají již svoje kolejní místo.

Je otázkou, zda tato situace má být důvodem k radosti, či starostem. Pro studenty je to jistě potěšující zpráva, pro VUT v Brně je však důvodem k zamyšlení. Volná lůžka totiž znamenají, že SKM za ně nevybere kolejně a nedostane žádnou dotaci od státu. Kdo zaplatí náklady, které běžící, i když v pokoji nikdo nebydlí?

SKM si je vědoma nebezpečí, které hrozí jejímu rozpočtu, proto od začátku ledna začala hledat vhodné zájemce o ubytování na kolejích. Distribuovala informace o volných lůžkách, v nichž nabízí možnost ubytování pro studenty jiných vysokých škol. Ale pozor — situace v Brně je na ostatních vysokých školách obdobná. Pak už existuje pouze možnost

Vývoj v oblasti ubytování studentů naší vysoké školy má v letošním školním roce, oproti roků minulým, výrazně jiný vývoj. Již na podzim začal počet neubytovaných studentů velmi rychle klesat.

ubytovávat jiné osoby, např. středoškoláky, ale to již za jiné ceny, které musejí alespoň pokrýt náklady. Možné je také provozovat vhodné pokoje v rámci ubytování z řad široké veřejnosti. Zájem o hotelové ubytování však většinou stačí pokrýt již vyčleněná lůžka pro tento účel.

Jako prozíravý se tak jeví krok předat Kaunicovy studentské koleje Veterinární a farmaceutické univerzité Brno. Situace vede i k zamyšlení, zda nesnižovat přeloženost (umístění třetího

lůžka na kolejích Pod Palackého vrchem v blocích K1 a K2). Jisté je, že v dlouhodobějším horizontu se jedná o oblast pro studenty i VUT velmi citlivou. Hledání optimálního způsobu ubytování studentů bude vyžadovat zvýšenou pozornost vedení SKM a odpovědný přístup i ze strany zástupců studentů, reprezentovaných Radou studentů Vysokého učení technického v Brně.

Ing. Jaroslav GRULICH

Přehled ubytovaných studentů na kolejích VUT v Brně ke dni 13. 1. 1999 (včetně KSK)

Počet bydlících studentů	6 736
Počet čekatelů na kolejní místo (dle pořadníku)	94
Počet vydaných nároků na kolejní místo na termín 18.1.1999	61
Počet volných míst	15

Přehled ubytovaných studentů na kolejích Kaunicových, Králova 45 ke dni 13.1.1999

Počet bydlících studentů (JAMU a VFU)	275
Volná místa	4

Nová kapacita kolejí VUT v Brně, určená pouze pro studenty VUT v Brně, je od 1. 1. 1999 6.570 lůžek.

DOTAZ

Kdo mi zodpoví tuto otázku:

„Jak může člověk bez vědecké hodnosti hovořit o tom, že je plně kvalifikovaný pro práci na vysoké škole?“

Prof. RNDr. Alexandr Ženíšek, DrSc.
člen Učené společnosti České republiky

Stačí jenom angličtina?

S prof. Helenou Zemánkovou o stážích v zahraničí, jazykovém vybavení a mezinárodní dimenzi

Až 90. léta přinesla našim studentům významné možnosti a nabídky. V prvotní euforii to byly cesty objevující jiný způsob života, rozmanité kulturní bohatství navštívené země, nové kontakty a přátelství. Na ně navázaly již pečlivě připravované projekty, které čerpaly z nabídek EU a pomohly rozvíjet osobní odborné kontakty, jež v dobách minulých vznikly.

že vznikla šance pro zahraniční studium, kterou v prvním roce využije asi 80 našich studentů, a stejné množství studentů ze zahraničních univerzit přijede studovat na VUT.

Ne vše se stoprocentně podařilo, ale hodnotit budeme až v závěru školního roku. Na úrovni Vysokého učení technického pracuje hlavní koordinátor projektu Ing. Holec a pomáhá

VUT, s termínem 15. března 1999. Rovněž prověření jazykových znalostí chceme zorganizovat společně (30. března 1999), a to ze všech jazyků uznaných pro projekty EU (angličtina, francouzština, němčina). Formulář přihlášky naleznou studenti na internetových stránkách aktualit zahraničního oddělení (<http://www.vutbr.cz/ro/oddeleni/zahrn/>), zde mohou získat i první informaci o fakultních zahraničních partnerech. Věříme, že tato cesta bude objektivní a dá stejnou šanci všem zájemcům.

Nyní jsme se dotkli další aktivity našeho zahraničního oddělení Rektorátu, příspěvky pro mobility studentů a mladých vědeckých a pedagogických pracovníků. Sledujeme všechny nabídky ke studijním a vědeckým pobytům, přicházející na VUT, a od závěru roku přinášíme jejich inzerci právě na stránkách aktualit v internetové verzi.

Jednou z oblastí, ve které se prorektor pro zahraniční styky se svým spolupracujícím kolektivem angažuje, je uzavírání smluv se zahraničními univerzitami. Vypracování mezinárodních projektů, spolupráce s četnými nadacemi, to vše směřuje k vytváření podmínek podporujících oboustrannou studentskou mobilitu. Jak nových možností umějí využít studenti brněnské VUT, jsme se zeptali prorektorky pro zahraniční styky VUT prof. Heleny Zemánkové.

Tímto způsobem se zrodily především projekty Tempus, iniciativně připravené pedagogy některých fakult. Mezi ně patřily i dva projekty zpracované naším zahraničním oddělením pro mobilitu studentů fakult Vysokého učení technického. V těchto projektech jsem spolu s pedagogy FEI a FS zúročila přátelství a dlouholetou spolupráci se zahraničními partnery.

mu zahraniční oddělení Rektorátu. Na fakultách to jsou rovněž vytypovaní pracovníci, kteří přispívají ke zdárné realizaci projektu. Ale o tom se čtenáři dočetli v příspěvku Ing. Holce v minulém čísle časopisu.

Je nutné, aby zahraniční oddělení Rektorátu fakultám nějak systematicky pomáhalo?

Všichni musí překonat obtížné začátky, kdy se projeví nedostatek zkušenosti, či špatné pochopení pravidel. Ne ke všem studentům přicházejí informace včas, a stipendia pak zůstanou nevyužita. Ne vždy totiž fakultní koordinátor vypíše dílčí konkurz, aby tato místa obsadil. Ti studenti, kteří jsou na VUT výjimeční svojí jazykovou znalostí němčiny, španělštiny nebo francouzštiny, „narazí“ už v prvním kole výběrového řízení. To spočívá v prokázání znalosti angličtiny. I když se ucházejí o studium v zemi, pro kterou splňují svojí jazykovou vybaveností předpoklad, fakultní konkurzní podmínky s nimi nepočítají.

Jak se to dá vyřešit?

Nechali jsme se inspirovat zkušenými vypisovateli stipendijních pobytů, jako je Fulbrightova komise či Francouzský Institut, a po konzultacích na národní úrovni projektu Socrates/Erasmus. Připravujeme závěrku přihlášek se stejnými podmínkami pro všechny zájemce z řad studentů a doktorandů

Organizujete také zajímavé akce na půdě školy. Jaký přinesou užitek?

Pro zmapování skutečných přání a potřeb studentů je důležitý živý kontakt se studentskou obcí. Na podzim loňského roku jsme v aule Rektorátu zorganizovali setkání studentů VUT s panem Bricardem, adjointem vědeckého atašé z Francouzského Institutu v Praze. Hovořil o nabídce stipendií francouzské vlády pro závěrečnou specializaci studia, o doktorském studiu se dvěma školiteli (francouzským a českým), o četných kurzech pro studenty a doktorandy podnikatelských fakult, ale i o prázdninových jazykových kurzech. Informace jsme shrnuli a jsou opět zveřejněny na www stránkách.

V minulém týdnu jsme zorganizovali další setkání, tentokrát se zástupkyněmi Fulbrightovy komise z Prahy a Akademického informačního centra v Brně. To nezištně pomáhá všem zájemcům o studium v zahraničí nalézt a obeslat vysokou školu, která by odpovídala jejich požadavkům. AIC systematicky zpracovává celosvětovou nabídku a zájemce si zde může prověřit na testech i svojí jazykovou připravenost. Ráda bych ještě upozornila na významnou nadaci, která i pro naše studenty vytváří finanční podporu zahraničního studia. Je to nadace D. a V. Havlových VIZE 97, o jejím přínosu pro vzdělávání našich studentů informujeme opět na stránkách aktualit.

Foto: Přemysl Janiček

Jaký je o zahraniční stáži zájem?

V loňském závěrečném roce projektu Tempus se zdálo, že studenti jsou již nasyceni a zájem opadá. Přesto se Vysoké učení technické chopilo nabízené příležitosti, kterou pro příští roky projekt Erasmus/Socrates přinesl a který je vůči našim studentům finančně velkorysejší než ke studentům západních univerzit. Bilaterální smlouvy uzavřené fakultami a jejich pracovišti jsou „zastřešeny“ Institucionální smlouvou mezi naší univerzitou a EU. Mnohé z nich navazují na spolupráci, založenou v rámci projektu Tempus. Pozitivní je,

Obě setkání se studenty VUT v aule Rektorátu dokumentovala zájem o zahraniční studium, které by mělo přinést nejen obohacení ve studovaném oboru, ale i evropskou dimenzi do vysokoškolského vzdělávání.

Jaká je jazyková vybavenost studentů techniky?

Problematická. K překonání jazykové bariéry je nezbytná angažovanost a cílevědomost samotného studenta. Ne každý si při středoškolském studiu uvědomil, jak důležitá bude znalost jazyka. A tak na Vysoké učení přicházejí studenti, kteří potřebují doplnit tuto mezeru ve vzdělání. Ale mezi vysokoškolskými studenty nalezneme i takové, kteří usilují o zminimalizování jazykových kurzů v učebních plánech fakult.

A jak se dívá vedení jednotlivých fakult na budoucí profil absolventa Vysokého učení technického?

Ani ty nejsou jednotné. Přimlouvala bych se, abychom neodbývali jazykovou nepřipravenost našich studentů odkazem na chyby středoškolského studia, ale raději přispěli k vytvoření podmínek pro rovnocenné formování odborné i jazykové vyspělosti absolventa naší univerzity.

Má výuka jazyků na VUT dostatečnou podporu? Zůstane počet výukových hodin alespoň stejný?

Fakulty se doposud příliš nezabývaly stavem jazykových znalostí svých studentů a snad si ani nepřipouštěly zodpovědnost. Svoji pozornost směřují k odborným kurzům a na požadavky v oblasti jazykové vybavenosti reagují obavou, zda by jejich splnění nebylo na úkor právě odbornosti. Mnohdy se i uklidňují, že jeden jazyk, a tím je přece pro techniky angličtina, stačí. Setkání s představiteli kateder jazyků však přineslo konstatování, že ani znalostí elementární angličtiny se nemohou všichni naši studenti chlubit. Od odborné angličtiny mnohé z fakult odstoupily úplně. U některých oborů se uznává, že kvalita výuky je v úzkém vztahu s velikostí studijní skupiny. Ale učitel katedry jazyků musí pracovat

minimálně s patnáctičlenným kolektivem studentů. Kladu si i další otázku, zda je možné přesvědčit fakulty, aby počítaly ve svých připravovaných rozpočtech s financováním francouzštiny, němčiny či ruštiny pro vážné zájemce. Hrozí totiž, že výuka těchto jazyků na VUT zcela vymizí.

Vedení podnikatelské fakulty si při realizování mezinárodních projektů, organizování odborných kurzů v cizím jazyce a při hostování zahraničních profesorů začalo tuto situaci uvědomovat. Prozíravé studenty, kteří chápou jazykovou připravenost jako nezbytnou, podporuje Fakulta stavební. S nápady, jak financovat jazykovou výuku, přichází i Fakulta chemická. Pokusíme se hledat řešení i na úrovni celoškolské.

Za rozhovor děkuje
Pavla HOBSTOVÁ

Foto: Anna Pecková

Závěrečné setkání účastníků projektu TEMPUS

Minoritní jazyky na VUT

Pokusme se nahlédnout do zákulisí daných „jazykových problémů“ a stejně tak zkusme analyzovat příčinně-následné vztahy, které — spíš než nezáměr studentů — způsobily dnešní krizi ve výuce cizích řečí. O to hůř, že naznačená problematika se netýká jedné fakulty, ale celého VUT v Brně, a děkani většiny fakult nechtějí přispívat k řešení celé záležitosti a odstrkují ji na okraj svého zájmu.

Po přečtení zápisu z kolegia rektora, ve kterém můžeme najít odkaz na příspěvek paní prorektorky Zemánkové, v němž upozorňovala na pokles zájmu o výuku cizích jazyků, dovoluji si (snad si nedovoluji moc) poukázat na daný problém viděný ze strany opačné — studentské.

Ve výuce jazyků tak dochází k velice nepřijemné zpětné vazbě, k jakémusi začarovanému kruhu, kdy stále menší podpora výuky cizích řečí ze zmiňované strany vyvolá stále menší zájem strany druhé, až nakonec jejich vyučování definitivně ustane. Evidentně se jedná o jazyky minoritní, a tedy nikoliv o angličtinu a němčinu, ale o francouzštinu, italštinu, španělštinu a ruštinu, které bohudík alespoň tu a tam zatím přežívají. Jejich dny jsou ale bez pomoci vis major spočtené. Budoucnost obou vedoucích jazyků ohrožena není — nespornou pravdou je, že angličtina hýbe světem a němčina je jazykem našich nejbližších sousedů, kterých taky není jako šafránu. Učit se obě tyto řeči ale nemusí každému vyhovovat a jsou i lidé, kteří dávají přednost jazykům původu románského nebo jiného. Budiž tedy jedna z výše uvedených anglosaských řečí nutnou, ale nikoliv postačující podmínkou rozkvětu naší společnosti, která samozřejmě zčásti zrcadlí i situaci na vysokých školách a univerzitách. Jemně, ale zato přesně vystihla podstatu učení se cizím jazykům paní Chantal Merlin, lektorka francouzštiny, která ve svém rozhovoru připravovaném pro časopis Události na VUT v Brně na otázku „Jakou důležitost přikládáte učení se cizím řečem“ odpověděla následovně: „Pokud není jiná možnost, dá se spokojit s angličtinou – v opačném případě je nutno tyto možnosti podpořit. Je jen otázkou vkusu, který jazyk si kdo vybere. Myslím si však, že je lepší učit se cizí jazyk pro radost a potěšení než JEN pro jeho ‚potřebu‘ (v tom případě je třeba učit se čínštinu).“ Zde je obrovská síla jejich slov, což si uvědomuje jen málokdo.

Ano, namítne se, že to by každý chtěl něco jiného – jeden svařilštinu, jiný hebrejštinu a další třeba arabštinu. Námítka se uznává s několika výhradami: zájemců o studium již uváděných minoritních jazyků je stále dost a s jakousi podporou ze strany školy by jich bylo ještě více. Výuka těchto řečí má na VUT jistou tradici a hlavně – zatím na ně máme ve škole odborníky. Je pravdou, že zájem

o francouzštinu nikdy nebude takový jak o angličtinu, proto také v kurzech pro pokročilé a ještě pokročilejší bude stále méně a méně studentů. Zde se ukazuje, jak je nesmyslné prosazovat stejná kritéria pro otevření kurzu různých jazyků. Zájem posluchačů VUT však je, a snad by bylo dobré mu naslouchat. První vlašťovkou může být usnesení děkana FAST, který ve svém prohlášení povoluje (citují) „prozíravým“ studentům navštěvovat i jiný jazykový kurz než povinný. Taky si jej může do indexu zapsat, proto už posluchač nemusí honit kredity jinými – pro něj nezajímavými – předměty, ale má možnost se soustředit i na to, co ho zajímá více. Opačná je situace na jiných fakultách, kde se žel ze strany popsaná idea nepodporuje, a pokud by si student zapsal kurz jiné než své fakulty (protože ta jeho daný kurz neotevřela), bude nemilosrdně vyškrtnut ze seznamu příslušného z jiné fakulty „na schválení“. Asi bude na místě otázka typu Proč? nebo Jak to? Prvořadým úkolem školy je přece poskytnout možnost vzdělávání, je-li to stále pravdou. A student by neměl být ani svědkem ani nástrojem malicherných tahanic o svou duši nebo o peníze za ni. Učitel je rád, když může učit, a je mu úplně jedno, jestli je jeho žákem ten nebo onen, elektrikář nebo strojař. Zkusme se nad tím zamyslet.

Ing. František DECSI
Fakulta elektrotechniky a informatiky

FS

Studenti povinně studují jeden cizí jazyk, a to pouze na úrovni mírné nebo střední pokročilosti. Vybrat si mohou buď angličtinu, němčinu, nebo ruštinu, ve výjimečných případech i francouzštinu, kterou mají možnost studovat na Fakultě stavební.

FAST

Studenti mají povinnost složit zkoušku z jednoho cizího jazyka. Mohou si vybrat kterýkoli z těchto jazyků: angličtinu, němčinu, francouzštinu, italštinu, španělštinu, ruštinu (cizinci pak i češtinu). Kromě toho mohou studovat zdarma jako nepovinný ještě další jazyk. Do kurzů se mohou přihlásit i zájemci z jiných fakult, otázkou však je, zda jim jejich fakulta toto studium proplatí. V minulém semestru kurzy na této fakultě navštěvovalo 92 studentů z FA, 5 z FaVU, 5 z FEI a 13 z FP.

FEI

Vyučuje se angličtina, němčina, španělština, francouzština a italština. Z nich si studenti jeden jazyk vybírají jako povinný.

FCH

Jako povinný jazyk byla striktně stanovena angličtina, zatímco němčina je nepovinná. Výuku jiných jazyků fakulta vlastními silami nezajišťuje. Studium angličtiny je organizováno podle stupňů pokročilosti, výuka je vedena i pro úplně začátečníky.

FA

Studenti této fakulty se učí cizím jazykům na Fakultě stavební. Musí složit klasifikační zápočet z jednoho neslovanského jazyka.

FP

Uchazeči o studium skládají přijímací zkoušku z anglického, nebo německého jazyka. V jednom z těchto jazyků pak ve studiu na fakultě dále pokračují (v 1. stupni bakalářského studia je výuka povinná). Studenti oboru Podnikové finance a obchod si pak ve 2. stupni studia přibírají druhý povinný jazyk. V některých předmětech se vyučuje i skládá zkouška v cizím jazyce (účast zahraničních lektorů).

FaME Zlín

Studenti jsou povinni studovat dva cizí jazyky, z toho angličtina je nezastupitelná. Jako druhý jazyk si studenti zpravidla volí němčinu, podstatně méně pak francouzštinu.

FT Zlín

Studenti se učí jednomu povinnému jazyku, přičemž si volí buď angličtinu, nebo němčinu. Výuka probíhá ve dvou ročnících a je rozčleněna podle úrovně znalostí.

FaVU

Na fakultě se vyučuje angličtina a francouzština ve všech stupních pokročilosti. Výuku jiných jazyků škola svým studentům bezplatně zprostředkovává na jiných fakultách. (-yk)

Všichni mohou být aristokraty

Interview s francouzskou lektorkou Madame Chantal Merlin

Rekněte nám něco o sobě, paní Chantal Merlinová.

Považuji se za slepenec neurčitých ras, protichůdných společenských úrovní, různých kultur, náhodně francouzské, a jsem velmi ráda, že tomu tak je. Jsem vdaná, mám čtyři děti, dva psy a jednu kočku. Bydlím na venkově, západně od Greenwichského poledníku, mezi 47. a 48. rovnoběžkou. Pracovala jsem jako písařka, pořadatelka a propagátorka filmového klubu a knihovny, jako ředitelka Domu kultury a mládeže, novinářka, autorka dětských knih, prezidentka Centra textilních umění v Angers. V květnu 1968 mi bylo dvacet let a nadšeně jsem manifestovala. Dne 21. srpna vtrhla vojska Varšavské smlouvy do Československa. Od té doby jsem byla stále rozhořčená, ale protože rozhořčení je únavné, raději se všemu směji. Miluji zvířata, protože nemají politický názor. Obecně nemám ráda nic, zvláště mám ráda vše. Vlastním cestovní pas, řidičský průkaz a „šalinkartu“.

Co si myslíte o studentech VUT, které jste vyučovala v průběhu trimestru?

Moc se mi zamlouvají. Jsou milí a zdvořilí, mají smysl pro humor, jsou odvážní, ale plní neklidu a obav. Vstoupí do aktivního života, ale svět už není takový, jaký by měl být. Myslím, že dospělí jim cestu neusnadňují. Zanecháváme jim znečištěný svět, společnost uzavřenou do sebe a zatíženou nacionalismem a xenofobií. Sami jsme často sešli z cesty a chceme po nich, aby věděli kam jít a jak se tam dostat.

Týdny plynuly a my jsme hovořili o všem: o všedním životě, ekonomii, médiích, kultuře, divadelních představeních, rodině, o volbách, svátcích, o přírodě, o obou našich společnostech. Značnou výhodou konverzace oproti tradiční výuce je volnost při výběru tématu, skutečnost, že člověk není vázán zavedenou osnovou. Někteří výtečně ovládají ústní projev, jiní mají dobré znalosti v písemném projevu, ale mluvená francouzština pro ně není tak snadná. Konečně právě oni udělali největší pokrok, a to je moc dobře.

Jakou váhu přikládáte studiu cizích jazyků?

Před padesáti lety se člověk v jedné zemi narodil, založil rodinu, začal pracovat v nějakém podniku, kde dělal kariéru. Málokdy měnil zaměstnání a málo cestoval. Dnes to už není možné. Mladí budou mít více zaměstnavatelů, vícekrát změni své povolání a místo pobytu, čas vynaložený na práci klesne ve prospěch volného času. Jejich osobní i odborný život bude bohatší a více otevřený světu. To však vyžaduje přípravu a mimo jiné i studium cizích jazyků. Je to také nejlepší způsob, jak pochopit způsob života, kulturu, žít snadno v cizí společnosti a také jak si najít přátele a jak si je udržet. Je velmi snadné zvládnout angličtinu, a kdo není na jazyky nadaný, tak se s ní spokojí. Kdo má ale možnost učit se dalším jazykům, ať si takovou šanci nenechá ujít. Výběr jazyka je otázkou vkusu, myslím, že je lepší učit se jazyk pro radost, kterou nám přináší, než pro jeho

„užitečnost“ (v tom případě by bylo třeba učit se čínštinu). Před dvěma staletími bylo studium cizích jazyků výsadou intelektuální elity a aristokracie, dnes můžeme být aristokraty všichni, využijme toho!

Jaké jsou světlé a stinné stránky vašeho pobytu?

Výfuky příliš znečišťují ovzduší a voda z vodovodu není dobrá. Ale co je horší: během celého svého tříměsíčního pobytu jsem cítila skrytý či neskrývaný rasismus vůči cikánům. Češi nejsou o nic lepší než Francouzi či cikáni. Lidé hloupí, nepříjemní a líní jsou všude, stejně jako jsou všude lidé inteligentní, příjemní a odvážní. Víme moc dobře, kam vede cesta extremismu, což mě zneklidňuje nejen zde, ale i v jiných zemích Evropy. Těm druhým bych chtěla vzkázat, že jsme všichni trošku „cikáni“, což by nás mělo nabádat k větší snášenlivosti.

Jinak se vracím do Francie okouzlená pobyttem v Brně. Zbožňuji toto město, je krásné navzdory lešení, zahrady jsou nádherné a Ústřední hřbitov je učiněný ráj. Strávila jsem hodiny v „šalině“ brázděním po městě. Městská hromadná doprava je skutečně dobře organizovaná, a doufám, že ji automobily nenahradí. Mám velmi ráda hudbu, a tak jsem často chodila na koncerty do Besedního domu, do Janáčkova divadla a na Hudební fakultu JAMU. Navštívila jsem také několik výstav, které se mi líbily. S radostí jsem ochutnala českou kuchyni – což je pro Francouze důležité – škoda, že Češi jedí příliš rychle, dobrá jídla je třeba vychutnat. Naproti tomu vína nejsou na úrovni pokrmů, chyběla mi zde francouzská vína, takže zde raději dávám přednost pivu. Navzdory mým pokusům jsem se nenaučila pořádně česky, což mě mrzí, neboť jsem celý den mluvila francouzsky, a Češi, se kterými jsem se stýkala, mluvili (bohužel pro mě) také francouzsky. A přitom je v knihkupectvích tolik knih, které bych si bývala chtěla odvézt domů k přečtení.

Vrátíte se někdy do Brna?

Moje příští setkání s Brnem ponechávám náhodě.

S Madame Chantal Merlin rozmlouvala a přeložila
PhDr. Zuzana WOTKEOVÁ, CSc.
Ústav jazyků stavební fakulty

Chantal Merlin na jednom z výletů po okolí Brna v doprovodu dr. Karla Mikuláška

Ve Francii jsem se zdokonalil, říká absolvent o zahraniční stáži

Koncem října roku 1998 jsem ukončil jednoleté studium na Univerzitě Franche-Comte v Besanconu ve Francii a úspěšně tam obhájil diplomovou práci. Celý dvanáctiměsíční pobyt byl financován francouzskou vládou prostřednictvím stipendií. Jak se mi podařilo toto stipendium obdržet a komu za něj nejvíce vděčím?

Až do třetího ročníku mého studia na VUT FAST jsem o francouzský jazyk neprojevoval velkou pozornost. Na katedře jazyků Fakulty stavební jsem studoval angličtinu a jako druhý jazyk němčinu. Po svých prázdninových cestách po Francii jsem však němčinu zanechal a přihlásil se na výuku francouzštiny. Po velmi intenzivní a kvalitní výuce pod vedením PhDr. Zuzany Wotkeové, CSc. jsem již o dva roky později zvládal základy jazyka a vzhledem k rozloženému studiu jsem v něm pokračoval i třetím rokem.

V zimě 1996 jsem se zúčastnil prezentační schůzky Francouzského kulturního institutu, který každoročně nabízí stipendia pro studium ve Francii. Nabídka mne zaujala. Chtěl jsem si rozšířit své znalosti v oboru vodního

hospodářství, poznat podmínky studia v zahraničí a také se zdokonalit v cizím jazyce. Rozhodl jsem se tedy ucházet se o toto stipendium, a tak následovala série dopisů, dotazníků, potvrzení, překladů, doporučení a životopisů. Po vyřízení mnoha formalit jsem byl pozván na pohovor na Francouzský kulturní institut v Praze. Celé tři týdny před tímto pohovorem jsem se věnoval jeho přípravě, a to se vyplatilo. Za měsíc jsem dostal kladné vyjádření. Teď už jsem čekal jen na potvrzení mého stipendia.

Začátek studia se blížil a potvrzení nikde. Takto stejně jsme byli postiženi dva, má budoucí kolegyně Marta Ortová z VŠCHT Praha a já. Nakonec jsme odjeli bez víz, jen jako turisté a za dva týdny jsme se pro ně do Prahy vrátili. Byrokratický kruh nám ve Francii bez víz neumožnil obdržet tzv. pobytovou kartu a bez ní zase nebyl možný zápis do školy. Celé shánění a vyřizování jsme našťastí úspěšně v daných časových limitech stihli, a tak jsme se mohli od ledna věnovat studiu. To bylo v porovnání se studiem v ČR náročnější, a to jak tempem v probírání látky,

tak i hloubkou záběru, a tak částečné zvolnění přišlo až po nástupu do praktické části studia začátkem dubna 1998. Celé studium jsem úspěšně ukončil obhajobou diplomové práce vypracované ve francouzštině.

Za největší přínos mého studijního pobytu v zahraničí považuji velké zdokonalení v cizím jazyce, rozšíření mé odbornosti, hlubší poznání francouzské kultury a života studentů ve Francii.

Chtěl bych tímto vyjádřit hluboké poděkování především paní Wotkeové za morální i jazykovou podporu a pomoc při téměř půlročním vyřizování všech potřebných formalit ke splnění mého rozhodnutí – získat stipendium a studovat ve Francii.

Všem studentům, kterým není jejich budoucnost lhostejná, doporučuji, aby nezůstali jen u jednoho světového jazyka. Jsem velmi rád, že Fakulta stavební poskytuje prostřednictvím kvalitních pedagogů a zahraničních lektorů, působících na katedře jazyků, výuku i minoritních jazyků, mezi které zatím francouzština patří.

Ing. Filip VALENTA

Nově vydané tituly

Učebnice

KADLČÁK, Jaroslav – KYTÝR, Jiří
Statika stavebních konstrukcí I
Základy stavební mechaniky
Statically určité prutové konstrukce
1. vyd., 360 str.

Skripta

ČERNOHORSKÝ, Dušan – SVAČINA, Jiří – RAIDA, Zbyněk
Elektromagnetické vlny a vedení
Příklady pro cvičení a domácí projekty
2. rozšíř. vyd., 136 str.

KOKTAVÝ, Bohumil
Mechanika hmotného bodu

Učební text pro studenty distančního a denního studia
2. vyd., 92 str.

KOKTAVÝ, Bohumil
Úvod do studia fyziky
Učební text pro studenty distančního a denního studia
2. vyd., 30 str.

KRAJČOVIČ, Marian – JŮZA, Petr
Dopravní stavby I.
1. vyd., 120 str.

MALIVA, Josef
Doteky s uměním a časem II
1. vyd., 199 str.

PEKAŘ, Miloslav – LAPČÍK, Lubomír
Fyzikální chemie I – návody na laboratorní cvičení
1. vyd., 45 str.

PLÁŠEK, Otto
Železniční stavby – návody na laboratorní cvičení
1. vyd., 107 str.

PROCHÁZKA, Pavel – MAZLOVÁ, Tamara
Technická dokumentace a základy její počítačové tvorby.
Zásady tvorby technické dokumentace
3. uprav. a zkrác. vyd., 88 str.

ŠEBESTA, Vladimír
Teorie sdělování
1. vyd., 92 str.

ZMEŠKAL, Oldřich – NOVOTNÝ, Radek – HANDLÍŘ, Richard
Fyzika – sbírka příkladů
Fyzikální pole
1. vyd., 89 str.

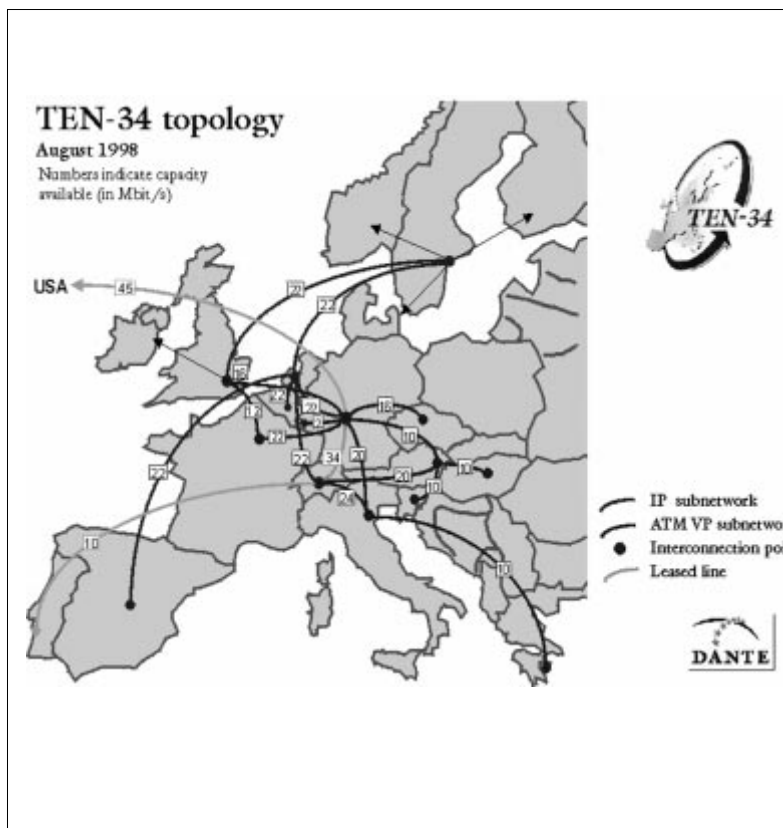
ŽÁČEK, Ladislav
Technologie úpravy vody
1. vyd., 65 str.

Vědecké spisy
Edice PhD THESIS

PALČÍK, Jiří – sv. 8
Vliv dávkování solí železa na anaerobní fermentaci
1. vyd., 30 str.

V České republice došlo za posledních osm let k velmi intenzivnímu rozvoji počítačových sítí a jejich využívání v akademické oblasti. Zatímco kolem roku 1991 byla propojena pouze některá akademická pracoviště, není v současné době v České republice prakticky jediná akademická instituce (vysoká škola či pracoviště Akademie věd), jehož počítače by nebyly propojeny a pracoviště nemělo přístup do celosvětového Internetu.

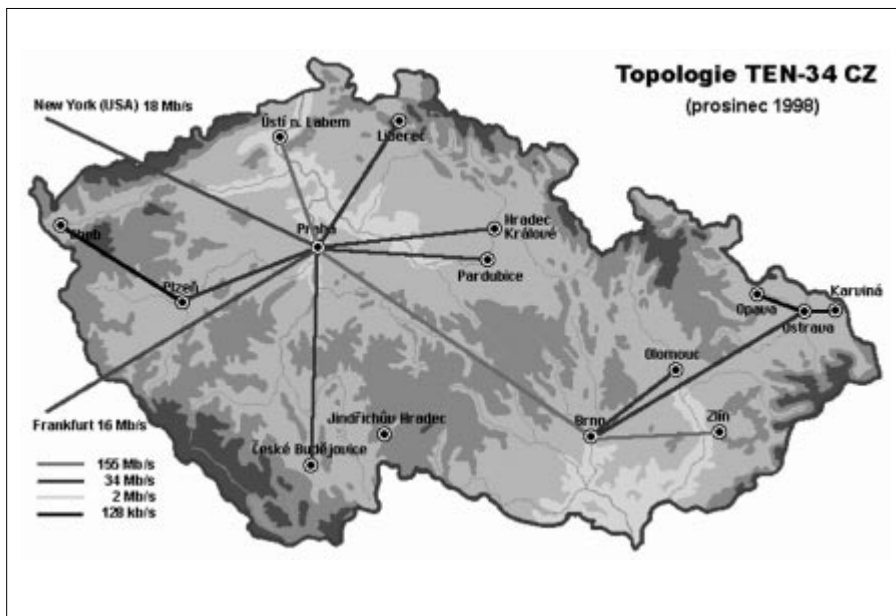
V roce 1991 vyhlásilo MŠMT ČR program „Informatika ve vzdělávání“, který byl do značné míry zaměřen na vybudování síťové infrastruktury na vysokých školách a podporu konektivity vysokých škol. V rámci tohoto programu se realizovaly na vysokých školách první akademické sítě a páteří počítačová síť VŠ, která počátkem roku 1993 propojila vysoké školy i pracoviště AV ČR a dostala název CESNET. Tím se začala ČR přibližovat zemím EU, kde již v tuto dobu existovaly a dále se rozvíjely národní sítě pro vědu a výzkum NRN (National Research Networks). Rozvoj akademických počítačových sítí v ČR probíhá koordinovaně s rozvojem sítí pro vědu a výzkum ve státech EU. V poslední době byl jejich rozvoj ovlivněn zejména projektem TEN-34 (Trans-European Network Interconnect at 34 Mbps), jehož cílem bylo realizovat síť propojující národní výzkumné a univerzitní sítě rychlostí 34 Mbps. Hlavním motivem tohoto projektu bylo přiblížit stav komunikace v evropském výzkumu a vzdělávání Spojeným státům, kde byla pro obdobné účely páteří síť o přenosové kapacitě 45 Mbps v provozu již od roku 1992. V průběhu roku 1995 bylo založeno konsorcium, jehož členy se postupně staly národní akademické síťové organizace 18 evropských zemí (včetně České republiky, jako jednoho ze tří států bývalého východního bloku). Koordinátorem projektu bylo DANTE (Delivery of Advanced Network Technology to Europe), které bylo založeno evropskými akademickými síťovými organizacemi, aby organizovalo a řídilo zavádění pokrokových síťových služeb evropskému výzkumnému společenství. Zprovoznění evropské sítě se oproti původním plánům o více než rok opozdilo. Hlavním důvodem zpoždění byla velmi komplikovaná jednání s národními telekomunikačními operátory o technických a finančních podmínkách. EU stanovila dosti přísný požadavek, aby cena datového okruhu o kapacitě 34 Mbps pro projekt TEN-34 nepřesáhla 4 až 5 násobek tarifů datových okruhů 2 Mbps. Síť TEN-34 poskytovala evropské akademické a výzkumné společnosti celoev-

ropské „IP“ (Internet Protocol) síťové služby mezi únorem 1997 a prosincem 1998. V roce 1996 vypsalo MŠMT veřejnou soutěž na grant na realizaci projektu výzkumné sítě TEN-34 CZ, která propojí akademické a výzkumné instituce v ČR s obdobnými institucemi EU rychlostí až 34 Mbps. Vítězem soutěže se stalo sdružení CESNET, z. s. p. o. Provoz prvního datového okruhu sítě TEN-34 CZ Praha - Brno byl zahájen na konci roku 1996. V únoru 1997 byly uvedeny do zkušebního provozu 34 Mbps datové okruhy do Plzně, Českých Budějovic, Liberce, Hradce Králové, Olomouce a Ostravy. V červenci 1997 byl zprovozněn 34 Mbps datový okruh do Pardubic. Datový okruh Praha–Brno 155 Mbps byl uveden do provozu 4. června 1998. V roce 1998 byla páteří síť TEN-34 CZ rozšířena o 2 Mbps datové okruhy do Ústí nad Labem a Zlína. V srpnu 1997 byla síť TEN-34 CZ připojena mezinárodním datovým okruhem Praha–Frankfurt nad Mohanem o kapa-

citě 34 Mbps do sítě TEN-34. Z finančních důvodů je však maximální rychlost přístupu omezena na 16 Mbps. Páteř TEN-34 je vybudována na technologii ATM na datových okruzích Aliatel, a. s. Tato síť, stejně jako ostatní síť národního výzkumu financované ze státního rozpočtu, je určena pouze pro připojení těch institucí, které splňují tzv. „Zásady přijatelného užití sítě“. Je tedy určena na podporu výzkumné a vývojové činnosti vysokých škol, ústavů Akademie věd i dalších výzkumných pracovišť a v další rovině na podporu pedagogické a případně ostatní veřejně prospěšné činnosti zmíněných i dalších subjektů (knihovny, fakultní nemocnice, apod.).

Vysokorychlostní akademické počítačové sítě u nás a v Evropě

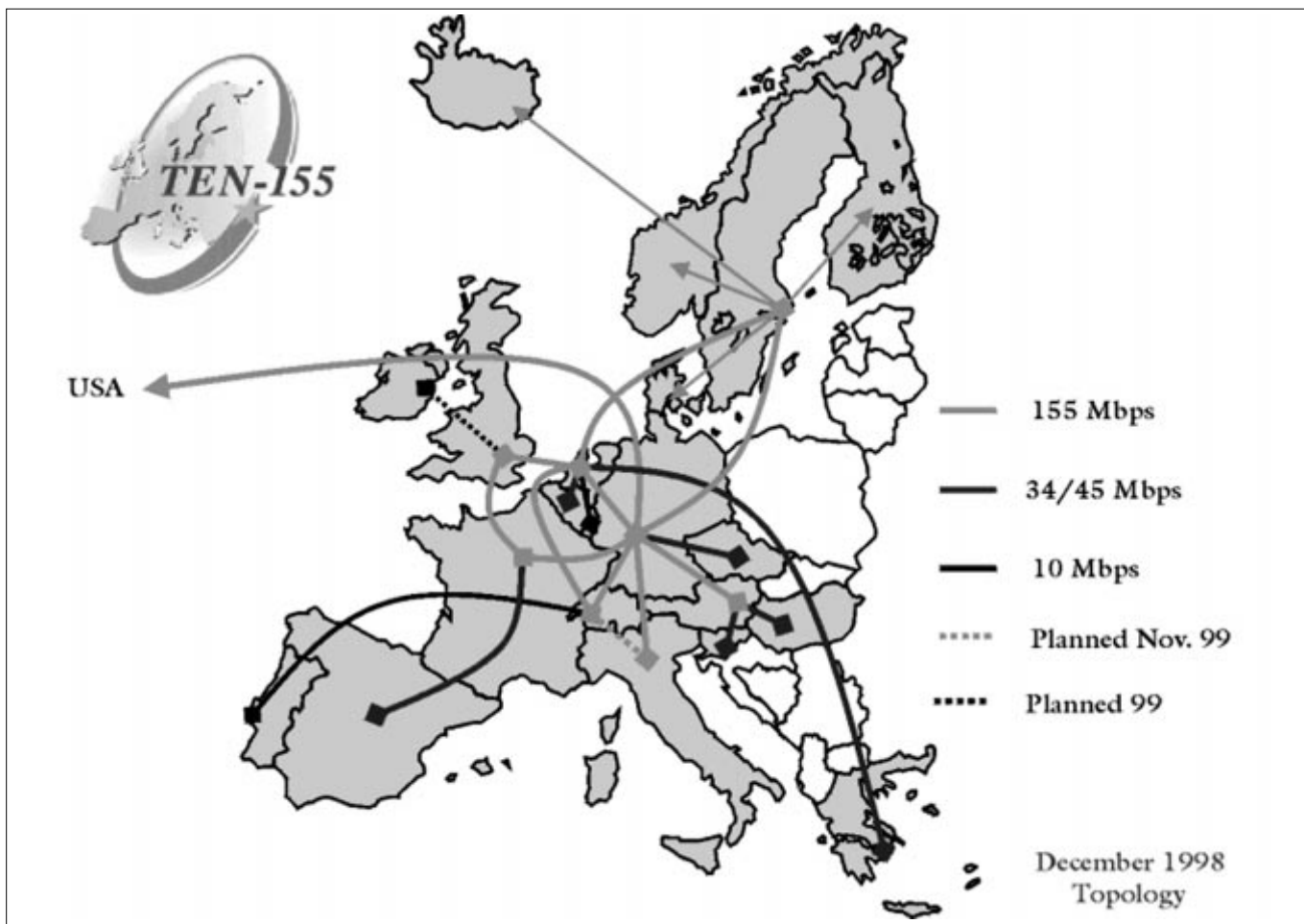
Stále se zvyšující závislost výzkumu v institucích a na univerzitách v Evropě na sítích vyvolává vyšší požadavky na celoevropskou šířku pásma a poskytované síťové služby. Spolupráce na výzkumných aktivitách v Evropě je stále více založena na multimediální komunikaci, která je efektivní pouze tehdy, jestliže se může spolehnout na „vysoce“ kvalitní služby (QoS – Quality of Service), které nemohou být poskytovány na zatížené „IP“ síti. Nejvýznamnějším projektem, který řeší

tyto požadavky, je projekt QUANTUM (Quality Network Technology for User-Oriented Multi-Media). Konsorcium QUANTUM (má stejné členy jako mělo konsorcium TEN-34) a DANTE, jako koordinující partner, zodpovídají za organizaci a řízení projektu. Hlavním výsledkem projektu je realizace páteřní sítě s přenosovou rychlostí 155 Mb/s s uzly v Rakousku, Francii, Německu, Itálii, Holandsku, Švédsku (přípojně místo pro regionální síť severovýchodních států), Švýcarsku

a UK. Česká republika, Řecko, Maďarsko, Slovinsko a Španělsko bude připojena k této páteři rychlostmi 34/45 Mb/s. Lucembursko a Portugalsko budou připojeny linkami 10 Mb/s. Síť TEN-155 bude poskytovat „IP“ služby, které byly poskytovány v síti TEN-34, ale s přístupovou kapacitou až 155 Mb/s. Kromě „IP“ služby bude tato nová infrastruktura nabízet nové přenosové služby garantované kvality. Součástí projektu QUANTUM je proto testovací program QQP (The Quantum Test Programme), jehož cílem je testování a hodnocení nových technologií, výrobků a služeb s výhledem jejich zavádění do sítě TEN-155.

Ve srovnání se sítí TEN-34, TEN-155 představuje významnou změnu. Poprvé a jako přímý důsledek liberalizace evropského telekomunikačního trhu, mezinárodní šířka pásma bude stejná jako je přenosové pásmo dostupné v národních sítích pro vědu a výzkum. TEN-155 představuje příští generaci sítí pro výzkum v Evropě. Síť TEN-155 byla uvedena do provozu 11. prosince 1998. Více informací o akademických sítích lze získat na www serverech: <http://www.dante.net>, <http://www.ces.net> a <http://www.ten34.ces.net>, ze kterých byly převzaty obrázky v textu.

Ludvík KANIA

Sdružení VUT pro životní prostředí pořádalo odborný seminář

Odborný seminář se tentokrát konal v krásném prostředí velké posluchárny (P1) v novém areálu VUT Purkyňova 118 dne 10. prosince 1998.

Od doby svého ustavení v roce 1995 se již podruhé sešli registrovaní členové Sdružení pro životní prostředí VUT a hosté nejen z fakult naší technické univerzity, ale rovněž pozvaní hosté z ostatních brněnských vysokých škol a významných institucí, zabývajících se ochranou životního prostředí, na odborném semináři, organizovaném Radou VUT pro životní prostředí.

Shromáždění bylo rozděleno na dvě programové části. Jednání bylo zahájeno odborným garantem, který v úvodním slově připomenul specifickou úlohu technické univerzity při výchově technické inteligence pro aktivní úlohu, která je jí svěřena v rámci strategie trvale udržitelného rozvoje při všech inženýrských činnostech od základního a aplikovaného výzkumu, vývoje, projekce, přípravy výroby a dále v celém životním cyklu hmotného výrobku i v inženýrských činnostech nehmotného charakteru, které musí respektovat požadavky čistší produkce.

Předseda Rady VUT pro životní prostředí **doc. Ing. Jiří Rozman, CSc.** (FEI) přednesl zprávu o činnosti Sdružení a Rady (informoval přítomné hosty o poslání těchto institucí, zmínil se o aktivitách za poslední rok a současně o dalších úkolech. Při této příležitosti připomenul základní materiál vydaný Radou, tj. „Přehled předmětů z oblasti životního prostředí“ (1997), v němž jsou uvedeny hlavní cíle a poslání Sdružení spolu s údaji o jednotlivých předmětech (včetně anotací), přednášených na FA, FEI, FCH, FAST, FS a FT VUT v Brně.

Hlavní referát na téma „Harmonizace našich právních norem pro ochranu životního prostředí s Evropskou unií“ přednesl významný český odborník **prof. RNDr. Jiří Hřebíček, CSc.**, vedoucí Ústavu informatiky Provozně-ekonomické fakulty Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity v Brně, který přítomné seznámil s celou historií Evropské unie a předcházejících západoevropských struktur i s historií a současnými problémy našeho přidružení a postupného přibližování k EU jednak v obecné rovině, jednak ve speciální problematice harmonizace právních předpisů v oblasti životního prostředí i s ekonomickou dimenzí přibližování a budoucího vstupu České republiky do EU. Přítomní ocenili úroveň podané informace i zasvěcenost referenta.

V druhé části semináře proběhla řízená diskuse, jejímž obsahem byla vystoupení garantů jednotlivých fakult zastoupených ve Sdružení, dále vystoupení hostů z brněn-

ských vysokých škol a významných institucí, jakož i diskuse ke zprávě a předneseným sdělením.

Prof. Ing. arch. Mojmír Kyselka, CSc. seznámil přítomné s tvůrčí aktivitou FA VUT a jejím příspěvkem k rozvoji příhraničních jihomoravských a dolnorakouských regionů. Shromáždění ocenilo obrazovou dokumentaci tohoto mezinárodního projektu.

Prof. Ing. Jan Šálek referoval o rozsáhlých aktivitách kabinetu ekologického inženýrství při Ústavu vodního hospodářství krajiny FAST VUT. Nepřehlédnutelnou skutečností je dobrovolná iniciativa řady pracovníků tohoto pracovního kolektivu.

O aktivitách oboru ekologické inženýrství a jeho podmínkách na FS VUT se kriticky vyjádřil **Ing. Zdeněk Pospíchal, Dr.**, který rovněž referoval o soutěži diplomových prací pod nadací ENVIPTIMUM v rámci mezinárodního veletrhu EnviBrno 98.

Doc. RNDr. Miroslav Cenek, CSc. (FEI VUT) seznámil fórum s vývojem a realizací projektů využití elektromobilů a elektroskútru jako řešení šetřící zejména městskou atmosféru.

Prof. Ing. Jiří Matoušek, DrSc. informoval přítomné o programu dvoustupňové environmentální výuky na FCH VUT, který je zatím na českých technických školách i na chemickotechnologických fakultách unikátní. Referoval rovněž o rozsáhlých výchovně-vzdělávacích aktivitách a specifickém zaměření Ústavu chemie a technologie ochrany životního prostředí v magisterském, doktorandském studiu i ostatní činnosti pro odbornou veřejnost.

Představitel brněnské pobočky České inspekce životního prostředí **Ing. Oldřich Sapoušek, CSc.** seznámil s programem činnosti této instituce státní správy.

O současných technických a zejména ekonomických problémech likvidace odpadů v brněnské aglomeraci a nedořešených problémech ve vztazích mezi brněnskou spalovnou

a teplárnou při ekologické výrobě tepla ve spalovně SAKO a. s. pohovořil předseda představenstva SAKO a. s. **doc. Ing. Jan Smejkal, CSc.** z FS VUT.

Do diskuse přispěli cennými informacemi o environmentální výuce na svých školách resp. fakultách i představitelé brněnských vysokých škol. **Prof. MVDr. Jiří Minks, CSc.** z Veterinární a farmaceutické univerzity v Brně představil stručně strukturu školy a výukový program. **Plk. Doc. Ing. Milan Zabada, CSc.** z Vojenské akademie Brno uvedl základní údaje o uvedené vojenské vysoké škole a možných bodech spolupráce. **Prof. RNDr. Jiří Hřebíček, CSc.** z Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity v Brně se zmínil o programu fakult této významné brněnské vysoké školy.

V další volné diskusi, do níž se přihlásila řada přítomných, byly zmíněny možnosti další vzájemné spolupráce mezi brněnskými vysokými školami na poli ochrany a tvorby životního prostředí, rozebíraly se podmínky a možnosti zapojení specialistů do spolupráce s magistrátem a zastupitelstvy městských částí při řešení ožehavých problémů životního prostředí v městě Brně a regionu a diskutovalo se o dalších formách seminářů a odborných akcí v rámci programu BVV.

Jedním ze závěrů, který lze vyvodit z diskuse, je další zaměření činnosti Sdružení VUT pro životní prostředí směrem k integraci úsilí o ochranu a tvorbu životního prostředí mezi brněnskými vysokými školami, ovšem za prvotního předpokladu výrazného prohloubení mezifakultní spolupráce a mobility uvnitř VUT.

Seminář a valné shromáždění Sdružení VUT pro životní prostředí nepochybně splnilo své cíle, a jak se vyjádřili všichni diskutující, přispělo k vzájemné informovanosti a prohloubení vzájemných vztahů mezi fakultami VUT i zastoupenými brněnskými vysokými školami.

Prof. Ing. Jiří MATOUŠEK, DrSc.
odborný garant
Fakulta chemická VUT

Větrná energie v zemích střední a východní Evropy a EU

„Bílá listina“ strategie a plánování aktivit v zemích Evropské unie (EU) [L 3], zaměřená na obnovitelné zdroje energie (OZE) jako energie budoucnosti, předpokládá pro rok 2010 potřebu elektrické energie 2 870 TWh (předpoklad před přijetím závěrů konference v KYOTO). Na krytí této potřeby se mají podílet obnovitelné zdroje energie podíly uvedenými v tab. 1.

Tab.1: Předpoklad výroby elektrické energie v roce 2010 v zemích EU, podíl obnovitelných zdrojů energie (OZE) a porovnání se stavem v roce 1995

Zdroj energie	Stav v roce 1995		Předpokládaný stav v roce 2010	
	TWh	% podíl	TWh	% podíl
Celkem výroba	2 366	(100)	2 870	(100)
Z toho výroba v OZE	337	14,3	675	23,5
Podíl jednotlivých OZE:				
1. Větrná energie	4	0,2	80	2,8
2. Vodní energie	307	13	355	12,4
3. Fotovoltaické zdroje	0,03		3	0,1
4. Biomasa	22,5	0,95	230	8,0
5. Geotermální energie	3,5	0,15	7	0,2

Pro srovnání je v této tabulce uveden stav z roku 1995. Z přehledu je zřejmé, že výroba elektrické energie v zemích EU se má zvýšit 1,21 krát a že podíl OZE na výrobě elektrické energie se má zvýšit v roce 2010 na 23,5 % v porovnání se 14,3 % v roce 1995. Toho má být dosaženo téměř výhradně intenzivním využitím větrné energie (nárůst podílu cca 14 krát) a energie biomasy (nárůst podílu více jak 8 krát). Proto se také objevují studie jako „100 MW větrná farma – projekt EURE“, jejichž poslední výsledky byly prezentovány na konferenci [L 1] a v [L 2].

Cílem studijního a výzkumného projektu, prováděného provozovateli elektráren – členy EURE, bylo prověřit koncept (záměr) velkých větrných farem o výkonu cca 100 MW, vybavených větrnými turbinami s jednotkovým výkonem megawaty (750 kW až 2 MW), a možnosti realizace takových farem v Evropě. Partneři projektu byli provozovatelé z Belgie, Francie (EdF), Portugalska, Německa, Itálie (ENEL), Španělska, Finska, Anglie, Řecka a Dánska.

Ve studijním projektu větrné farmy instalovaného výkonu 100 MW byly analyzovány specifické otázky šesti uvažovaných lokalit farmy

v Evropě (Portugalsko, Řecko, Itálie, Španělsko – dvě lokality a Belgie), technické otázky a analýzy, komerční analýzy a právní, či zákonné otázky případné realizace. Z nich zvláště stojí za zmínku následující hlediska a dílčí závěry:

Specifické otázky k lokalitě

- Vyhodnocení zdrojů větru a charakteristik uvažovaných evropských lokalit k instalaci větrné farmy.
- Jeden rok provádět verifikační měření na těchto lokalitách.
- Získání topografických a dlouhodobých

• Vyhodnocení lokalit pomocí metody „peněžní tok zohledňující časovou posloupnost plateb“.

• Provedeno seřazení lokalit (hodnocení lokalit) podle nákladů a návratnosti s ohledem na národní daně (poplatky) a daně ze zisku.

Právní (zákoně) otázky a analýzy

- Vypracování dokumentu konsorcia pro realizaci a provoz farmy.
- Hodnocení právních kroků a postupů k získání licence (povolení) stavby a provozu farmy.
- Podpora (právní) tenderové dokumentaci.

referenčních údajů.

- Získání souhlasu pro užití půdy k výstavbě.

Dílčí závěr:

Pouze jedna lokalita by se více méně hodila pro farmu o výkonu 100 MW.

Technické otázky a analýzy

- Výběr vhodného modelu (typu) turbíny.
- Odhady zdrojů větrné energie na lokalitách (i dlouhodobě), a to ve vztahu k rychlosti větru a topografickým vlivům.
- Odhady množství vyrobené energie farmou.
- Zpracování příslušné dokumentace pro tender.

Dílčí závěry:

- Užit turbogenerátory VESTAS o jednotkovém výkonu 1,65 MW.
- Byla zpracována předpověď instalačních nákladů a nákladů na připojení k síti.

Komerční články a analýzy

- Vývoj standardního modelu komerčních výpočtů.
- Provést ekonomické výpočty pro jednotlivé lokality.
- Provést citlivostní analýzy.

Dílčí závěry:

Připravit právní formulář, jako jsou dohoda vlastníků akcií a předpisů asociace.

• Začátek expanze využití větrné energie byl zhruba v roce 1980, stavěly se malé jednotky, cca 15 kW, investoři privátní idealisté.

• Do roku 1995 v několika letech narůstal jednotkový výkon od 150–225 kW až do 400–600 kW.

• Se zvyšováním výkonu vzrostla i ekonomie výroby elektrické energie; do r. 1997.

• Připravit právní formulář, jako jsou dohoda vlastníků akcií a předpis asociace.

Dílčí závěry:

- Provedeno sestavení modelových kontraktů.
- Proveden průzkum elektrárenského sektoru.
- Zpracovány návrhy smluv.

Hlavní výsledky a zkušenosti z provedené studie větrné farmy o výkonu 100 MW jsou:

• Je obtížné najít dost lokalit, kde je možné postavit větší počet větrných turbin ve třídě výkonu MW.

• Vzhledem k proběhlé liberalizaci trhu s elektřinou v EU se obrátila pozornost provozovatelů silněji k otázkám snížení nákladů, a v důsledku toho se musí velmi detailně uvažovat rizika kapitálových investic.

• S uvážením všech okolností nelze nyní očekávat, že uživatelé či skupina uživatelů (a provozovatelů) bude zainteresována na dalších aktivitách v přípravě lokalit a na realizaci velkých větrných farem.

Tab.2: Některé výsledky studie větrné farmy 100 MW pro nejvýhodnější (Řecko) a nejnevýhodnější (Portugalsko) lokalitu výstavby

Lokalita	Plocha km ² na 1 MW instalovaného výkonu	Instalovaný výkon, MW	Počet turbin	Provoz. hodin na max. výkon za rok	Výroba el.energie GWh za rok	Celkové investice MECU	Prům. roční rychlost větru, m / s v 10 m
Portugalsko	0,15	110,6	67	2 199	243,1	124,25	6,6
Řecko	0,60	26,4	16	3 231	85,3	30,61	7,7

To představuje celkové investiční náklady na jednu megawatu instalovaného výkonu 39,835 až 41, 075 milionů korun (při kurzu 35,44 Kč / ECU) a plochu na 1 MW instalovaného výkonu až 0,60 km².

Dánské zkušenosti na využívání větrné energie byly na konferenci [L 1] shrnuty panem T. G. Nielsenem takto:

- Začátek expanze využití větrné energie byl zhruba v roce 1980, stavěly se malé jednotky, cca 15 kW, investoři privátní idealisté.
- Do roku 1995 v několika letech narůstal jednotkový výkon od 150 – 225 kW až do 400 – 600 kW.
- Se zvyšováním výkonu vzrostla i ekonomie výroby elektrické energie; do r.1997 je nainstalováno na zemi cca 1 100 MW, což znamená, že 5,6 % z celkové spotřeby el. energie Dánska je generováno z větru.
- Dosáhlo se ceny za dodávku energie 0,045 ECU / kWh (cca 1,6 Kč/kWh při 35,44 Kč / ECU).
- Expanze větrných elektráren byla též stimulována tím, že obce musí ze zákona určit plochy pro instalaci větrných turbin. Typické plochy jsou pro 3 až 8 větrných turbin.
- Dánsko je zemí se značným potenciálem větrné energie.
- Vládní cíl je do roku 2005 mít k dispozici 1500 MW na zemi a do 2030 cca 4000 MW na moři při pobřeží. To by znamenalo krýt 50 % potřeb elektrické energie v Dánsku generovanou z větrné energie.
- Aktivity posiluje systém předpovědi výroby energie, HVDC technologie přenosu el. energie, integrace s dalšími energetickými systémy atd.
- Výrobní cena kWh elektrické energie z větrné energie je nyní 0,023 až 0,029 ECU (0,815 až 1,03 Kč / kWh), což je blízko ceně obvyklé z jiných zdrojů.

V hodnocení současného stavu a perspektiv ve větrné energii se pan I. Mays z Velké Británie zaměřil na větrné farmy stavěné na zemi (souši) a na větrné farmy stavěné na moři blízko pobřeží. Konstatoval také, že se dosáhlo v posledních dvou dekadách značného snížení nákladů ve využívání větrné energie.

Aplikace obnovitelných zdrojů energie ve

vesnicích v Rumunsku byla prezentována panem C. Tantareanu [L 1]. Na západní vrchovině Rumunska je stále více jak 60 000 vesnických hospodářství, u nichž je šance napojení na rozvodnou elektrickou síť velmi malá, poněvadž jde o velké vzdálenosti a hospodářství jsou značně rozptýlena. Alternativou je řešení generování energie z lokálních a obnovitelných zdrojů pro tuto oblast.

V rámci INCO COPERNICUS byl navrhován projekt koordinovaný Folkecenter- Dánsko zahrnující:

- malé větrné elektrárny, fotovoltaické panely a baterie (zásobníky), které dodávají energii pro TV, rádio, osvětlení, chlazení,
- solární systémy ohřevu vody.

Ve zvolené oblasti pro realizaci je průměrná rychlost větru 4 m/s, sluneční příkon 5–6 kW/m² za den v létě a 2–2,5 kW/m² za den v zimě. Předpokládaná spotřeba energie v jednom hospodářství je 1200 kWh/rok.

Monitorování zátěží, analýza napjatosti a únavové zkoušky vyvíjených listů větrných turbin skutečné velikosti byl název příspěvku pana V. Sainova z Bulharska.

Příspěvek se zabýval novým vývojem a praktickou aplikací opto-elektrického přístroje na nedestruktivní zkoušení a předpověď životnosti rizikových komponent. Za takovouto rizikovou součást lze považovat i listy větrných turbin vyráběných z kompozitních materiálů. Pozornost byla zaměřena na interferometrický systém pro měření reálných mikro i makro objektů a paralelní opto-elektrické zpracování interferenčních obrazců.

Pan B. Tammelin z Finského meteorologického ústavu seznámil s „Výsledky tří projektů EU ve Finském zálivu“.

Finský meteorologický ústav (FMÚ) koordinoval estonskou účast na třech projektech EU v letech 1992 až 1998.

Projekty byly zaměřeny na:

- měření větru a modelování terénu,
- zdroje větru na Baltickém moři,
- výrobu energie v chladných klimatických podmínkách (WECO).

Kromě EU podporoval projekty intenzivně FMÚ. Byly zřízeny dvě automatické meteorologické stanice (na dvou ostrovech). Jejich provoz je podporován z FMÚ.

Šlo o první aktivity v Estonsku směřující k využívání větrné energie.

Autor tohoto článku se na konferenci [L 1] zabýval zkušenostmi získanými při monitorování a analýze zátěží působících na sloupu větrné elektrárny o instalovaném výkonu cca 300 kW a při využívání systému klasifikace a počítání zátěžných cyklů při stojícím i pracujícím turbogenerátoru.

Na konferenci [L 1] byla též volně k dispozici publikace [L 4] s přílohou [L 5]. V příloze [L 5] je graficky a číselně uvedeno, že z vyrobené energie 2945 GWh v ČR z obnovitelných zdrojů (1,47 % z celkové primární energie v roce 1996) připadlo na biomasu 75 %, na sluneční energii 1 %, na tepelná čerpadla 2 %, na malé vodní zdroje 22 % a na větrnou energii 0 % (! ?).

Literatura:

[L 1] *Renewable Energies, Technologies and Strategies in Central and Eastern European Countries, Sophia Antipolis (Fr), 19–21 October 1998.*

[L 2] *EURE Utility Wind Farm Project, Draft final report, Contract JOR 3–CT 95–0055, 1997.*

[L 3] *Energy for the Future: Renewable Sources of Energy. White Paper for a Community Strategy and Action Plan.*

[L 4] *A Conception of National Support Program for Energy Savings and Utilisation of Renewable Energy Sources, Ministry of the Environment of the Czech Republic, Department of strategy.*

[L 5] *J. Jiraneck, J. Weger: The Potential and Utilisation of Biomass in the Czech Republic.*

Prof. Ing. Oldřich MATAI, CSc.,
Energetický ústav FS

Na jaře loňského roku se uskutečnila na SPŠS ve Vsetíně návštěva děkana Fakulty strojní VUT v Brně prof. RNDr. Ing. Jana Vrbky, DrSc. a proděkana doc. Ing. Josefa Vačkáře, CSc., které pozval ředitel školy Mgr. Milan Drlík. Během návštěvy došlo ke dvěma pracovním setkáním. První s pedagogy školy a druhé bylo věnováno studentům, kteří projeví zájem o případné budoucí studium na Fakultě strojní, resp. jiných fakultách VUT v Brně.

Na obou setkáních byla prezentována naše fakulta ve všech oblastech své činnosti a na konkrétních příkladech byly přiblíženy jednotlivé obory studia. Byly také konkretizovány podmínky pro přijetí ke studiu na některých z fakult VUT v Brně, s důrazem na význam těchto fakult, které hrají důležitou roli při výchově inženýrů v celé ČR. Obě setkání byla společensky velice příjemná, s neskrývaným zájmem studentů SPŠS o vysokoškolské studium, projevěným v závěrečné diskusi.

Navštívená střední škola hraje v daném regionu velice důležitou odbornou i společenskou roli, protože zdejší průmyslové podniky a organizace z ní získávají kvalitní absolventy. Vedení školy projevilo zájem o širokou a trvalou spolupráci s naší fakultou v některých činnostech, zejména v oblasti pedagogické a odborné.

Na závěr návštěvy pozval pan děkan Vrbka pedagogický sbor SPŠS ve Vsetíně na reciproční návštěvu naší fakulty. Uskutečnila se v podzimním termínu a účast pedagogů předčila očekávání. Přijel plně obsazený autobus s pedagogy současnými i s těmi, kteří jsou již na penzi, ale mají stále zájem o kontakt a dění ve školství zaměřeném na výchovu technické inteligence.

Vedení FS připravilo pro vzácné hosty bohatý program, který jim ukázal skutečný život na fakultě během běžného všedního dne, kdy probíhá výuka a další činnosti zabezpečované jednotlivými ústavy a pracovišti fakulty.

Mnoho z našich hostů se v prostorách fakulty setkala se svými bývalými absolventy, dnes našimi studenty. Na obou stranách byla znát radost ze setkání i pocit hrdosti nad tím, že jejich absolventi jsou i na vysoké škole úspěšní. Zamysleme se nad současnými vztahy našich fakult ke středním školám, které pro nás vychovávají potenciální uchazeče o studium.

Jsou-li tyto vztahy na patriční úrovni, je otázka, na kterou si musíme odpovědět sami. Zkušenost nabytá z oboustranné návštěvy byla velice příznivá. V průběhu setkání a diskuze byla jasně deklarována snaha obou stran úzkou spoluprací přispět ke zvýšení odborné úrovně českého technického školství.

Doc. Ing. Josef VAČKÁŘ, CSc.,
proděkan Fakulty strojní

Fyzika a chemie molekulárních systémů

Na Fakultě chemické VUT proběhl 25. listopadu 1998 již v pořadí 4. seminář Fyzika a chemie molekulárních systémů. Prvý ročník tohoto semináře se uskutečnil v roce 1995 pod záštitou rektora MU prof. E. Schmidta. Tehdy měl ukázat veškeré vědecké aktivity brněnského regionu v této perspektivní oblasti v teorii, experimentu i případných aplikacích. Seminář letošní byl tematicky zaměřen pro odborníky, kteří se zabývají strukturální a konformační charakterizací a jejich souvislostí s optickými a elektronickými vlastnostmi molekulárních struktur.

V prvé přednášce Spojitý a diskrétní opis procesů prof. J. Krempaský z FEI STU Bratislava upozornil na jednu význačnou okolnost modelování molekulárních jevů, totiž jejich diskrétnosti. Prof. P. Kratochvíl z ÚMCH AV ČR Praha v přednášce Stanovení molekulárních parametrů polymerů rozptylem světla popsal velmi přehledným a názorným způsobem význačnou metodu charakterizace polymerů.

Ing. J. Kříž z ÚMCH AV ČR Praha přednesl NMR ve studiu uspořádání a pohyblivosti supramakromolekulárních systémů.

Prof. P. Pelikán z FCH STU Bratislava v přednášce Výpočet elektronových štruktúr pevných látek pojednal o význačném a novém směru ve výpočtu elektronových struktur molekulárních látek metodou klastrového krystalu.

Následovalo několik přednášek věnující se metodice charakterizace molekulárních látek. Ing. J. Pospíšil z ÚMCH AV ČR Praha přednesl přednášku Mechanismy působení absorberů UV záření, doc. L. Omelka z FCH VUT Brno pak hovořil na téma Studium antioxidačních procesů metodami EPR spektroskopie a konečně doc.

J. Círák z FEI STU Bratislava se věnoval Dynamické odozve organických molekul v monovrstvách.

Již tradičně jsou na semináři předkládány výsledky studia perspektivních polymerních materiálů – polysililenu. Mgr. P. Horváth a prof. F. Schauer z FCH VUT v Brně pojednali o nových plazmaticky připravených materiálech v přednášce Luminiscence a efúzní spektroskopie poly(methyl-phenyl silylenu). Prof. S. Nešpůrek z ÚMCH AV ČR Praha v přednášce Elektronický transport a termoluminiscenční spektroskopie poly(methyl-phenyl silylenu) předložil nové výsledky v oblasti nových poznatků metastability a její elektronové struktury. Dr. K. Navrátil, Mgr. J. Šik, prof. J. Humlíček a prof. S. Nešpůrek z PŘF MU Brno v přednášce Optická odezva poly(methyl-phenyl silylenu) v okolí absorpční hrany seznámili s detailními výsledky měření optických konstant jak pro tenkou vrstvu, tak i pro roztok.

O novém použití metody konstantního fotoproudu pro oblast nízkých absorpcí v molekulárních materiálech pojednal Ing. A. Poruba z FCH VUT Brno v přednášce Metoda konstantního fotoproudu u ftalocianinu. Dr. E. Coufalová a dr. V. Kolařík z Delong Instruments v Brně předložili své výsledky měření na unikátním elektronového mikroskopu pro studium molekulárních látek v přednášce Využití nízkenergetického mikroskopu ke studiu molekulárních látek – studium polyetylénu.

Prof. F. Schauer z FCH VUT Brno předložil výsledky práce na organickém tranzistoru v přednášce Modelování FET tranzistoru s organickým polovodičem.

Z konference bude vydán sborník jak v klasické, tak i elektronické formě (www.fch.vutbr/mol) s fotografiemi přednášejících během každé přednášky.

Zdá se, že seminář postupně nabývá podoby periodické konference v oboru Molekulárního inženýrství a získává pozornost odborníků, kteří pracují v této nové perspektivní oblasti. Byl navštíven doktorandy, kteří jednak mohli čerpat z přednášek čelních odborníků a rovněž mohli předložit své výsledky před velmi náročným publikem. Lze si jen přát, aby nový a perspektivní obor Molekulární inženýrství, využívající poznatky fyziky, chemie a elektroniky, našel na VUT v Brně živnou půdu.

Prof. Ing. František SCHAUER, DrSc.
Fakulta chemická

Kurz efektivní revitalizace měst a regionů

V roce 1994 přednášeli na Fakultě architektury VUT v Brně britští odborníci o urbanismu ve Skotsku. Pozornost posluchačů zaujaly zejména způsob urbanistické revitalizace města Glasgow, výstavba nových satelitních měst, úspěšná realizace města East Kilbride a také problematika regionálního rozvoje, demonstrována na příkladu regionu Lanarkshire.

Vzhledem k velkému ohlasu těchto přednášek jak mezi posluchači postgraduálního studia urbanismu, tak i odborné veřejnosti požádal Ústav urbanistické tvorby Fakulty architektury spolu se skotskými odborníky z organizace Kilbride Development Corporation a firmy Amberton Shaw britský Know How Fund o poskytnutí grantu na pořádání kurzu o skotském urbanismu a zároveň o podporu Ministerstvo místního rozvoje ČR.

V roce 1997 udělil Know How Fund tomuto záměru grant a za podpory odboru územního plánování a odboru regionální a municipální politiky ministerstva pro místní rozvoj ČR a také Vysokého učení technického v Brně jsme realizovali kurz „Efektivní revitalizace měst a regionů“.

Ve dnech 17. 2.–21. 2. 1997 proběhla na Fakultě architektury 1. fáze kurzu, vstupní seminář. Přednášelo na něm pět britských lektorů a zúčastnilo se ho 25 externích pracovníků z městských a okresních úřadů i ze soukromých kanceláří, 12 studentů doktorandského PGS studia a 12 učitelů fakulty. Seminář byl přijat velmi příznivě, a to zejména proto, že byl zaměřen nejen na podání zevrubných teoretických a metodických informací, ale také na demonstraci jejich uplatnění v praxi skotské výstavby měst. Oceňováno bylo také to, že účastníci si měli možnost v diskusích i osobních konzultacích ověřit a doplnit získané poznatky.

Po úspěšném zakončení semináře se v rámci 2. fáze kurzu uskutečnila s jímími 25 frekventanty odborná exkurze do Skotska, a to ve dnech 24. 3.–30. 3. 1997. Tato exkurze byla dobře připravena a měla velmi příznivý ohlas a výsledky u všech frekventantů, zejména však těch, kteří pracují na řídicích místech v městských a regionálních úřadech. Program kurzu počítal původně pouze s 15 účastníky exkurze. Vzhledem k enormnímu zájmu všech 45 účastníků kurzu jsme s jejich finančním přispěním uskutečnili exkurzi pro 25 osob. Zároveň byla připravena spolu s firmou Amberton Shaw pro zbývajících 20 frekventantů v rámci 3. fáze kurzu druhá odborná exkurze, která se uskutečnila ve dnech 24.–29. 6. 1997. I tato exkurze měla velmi dobrý průběh a byla účastníky vysoce hodnocena.

V závěru 3. etapy byl konzultován s frekventanty kurzu výběr případových studií, které by mohly v rámci další, 4. etapy konzultovat se skotskými odborníky.

4. etapa kurzu pak byla zaměřena na praktické ověření dosažených znalostí při zpracování vybraných případových studií investičního rozvoje měst a regionů. Šlo o konzultaci při výběru, zpracování a hodnocení reálnosti jednotlivých případů, které si frekventanti sami vybrali, a o přípravu k jejich dalšímu komerčnímu využití. Nejprve byl připraven souhrnný vstupní materiál, ve kterém byly shromážděny všechny potřebné informace a dokumentace o jednotlivých případech. Materiál byl předán skotským konzultantům k prostudování a následovalo pracovní setkání konzultantů se zpracovateli jednotlivých studií, a to přímo v místě, kterého se studie týká. Po dopracování studií bylo provedlo jejich celkové zhodnocení a zobecnění poznatků.

Závěrečný seminář, který se konal dne 17. října 1998 na Fakultě architektury v Brně, byl zaměřen na předvedení a zhodnocení jednotlivých zpracovaných případových studií. Skotští odborníci v závěru zhodnotili dosažené výsledky a poskytli doporučení pro další využití případových studií.

Kurz připravili a na jeho průběhu se podíleli z britské strany: John Shaw BSc, MSc, Alan Peterson, BSc. (Hons), Ing. arch. Milada Simpson – Ledvinka, Jim Cameron, Managing Director Grovewood Marketing Consultants Limited, Alec D. Stevenson, MA (Hons) a z české strany: prof. Ing. arch. Jiří Gřegorčík, CSc., doc. Ing. arch. PhDr. Karel Schmeidler, CSc., Ing. arch. Petr Hubáček a Romana Březinová.

Prof. Ing. arch. Jiří GŘEGORČÍK, CSc.
Fakulta architektury

Noví majitelé titulu MBA

Dne 21. prosince 1998 byl jednadvaceti absolventům studia Master of Business Administration v historické budově Vysokého učení technického v Brně za účasti zástupců partnerských organizací, především z Nottingham Trent University, Nottingham Business School, slavnostně udělen titul MBA, který je zejména v zahraničí považován za velmi prestižní.

Slavnostní ukončení jejich náročného tříletého studia na Brno Business School Fakulty podnikatelské Vysokého učení technického v Brně proběhlo za účasti významných představitelů obou institucí v čele s děkanem FP doc. Karlem Raisem a zástupcem Nottingham Trent University Dr. Mikem Brownem.

Výborných výsledků dosáhli dva absolventi studia MBA – Ing. Milan Černý a RNDr. Vít Hladík, kteří studium absolvovali s vyznamenáním. Věříme, že všichni absolventi budou moci využít svých znalostí a většinu z nich otevře titul MBA cestu k jejich dalšímu profesionálnímu růstu. V současné době, kdy je patrný sílící tlak konkurence, je jisté toto manažersko-marketingové studium dobrým odrazovým můstkem k cestě na vrchol mezi nejúspěšnější z úspěšných.

Ing. Tomáš KUBÍČEK
Brno Business School

Absolventi studia MBA

Ing. Milan Černý, MBA – absolvoval s vyznamenáním

RNDr. Vít Hladík, MBA – absolvoval s vyznamenáním

Ing. Ladislav Beránek, CSc., MBA

Ing. Ladislav Cabejšek, MBA

Ing. Ludvík Dlabaja, MBA

Ing. Luděk Drlík, MBA

Ing. Vladimír Fuchs, MBA

Ing. Jaroslav Chvojka, MBA

Ing. Vlastimil Kadlček, MBA

Ing. Petr Karásek, MBA

Ing. Michal Klimeš, MBA

Ing. Jaroslav Kovář, MBA

Ing. Marek Kýhos, MBA

Ing. Zdeněk Lhotský, MBA

Ing. Josef Nečesal, MBA

Ing. Zdeněk Nekuža, MBA

Ing. Ctibor Petr, MBA

Ing. Milan Sameš, MBA

Ing. Renata Smutná, MBA

Ing. Miroslav Toman, MBA

Ing. Margita Večeřová, MBA

Zlín spěje k vytvoření samostatné univerzity

Historické chvíle prožívali představitelé okresů budoucího zlínského regionu a zástupci vysokoškolských institucí v čele s prof. Ing. Petrem Vavřínem, DrSc., rektorem VUT, když se v pondělí 18. ledna 1999 sešli ve Zlíně. Stalo se tak u příležitosti ustavení Výboru pro vytvoření samostatné vysoké školy ve Zlíně a prvního zveřejnění společného memoranda, definujícího podporu této myšlenky.

Vysokoškolské instituce kromě rektora P. Vavřína dále reprezentovali prorektori prof. Ing. Jaroslav Kadrnožka, CSc. a doc. Ing. Petr Sába, CSc., prof. Ing. Emanuel Ondráček, CSc., děkani Fakulty technologické doc. RNDr. Jiří Dostál, CSc., Fakulty managementu a ekonomiky prof. Ing. František Trnka, CSc., předsedové Akademických senátů obou fakult a vedoucí zlínské katedry designu VŠUP Praha.

Mezi účastníky setkání patřili přednostové okresů Zlín, Kroměříž, Uherské Hradiště a Vsetín, starostové těchto okresních měst, ředitelé školských úřadů, poslanci a senátoři Parlamentu ČR za uvedené okresy a další hosté.

Přítomní vysoce ocenili vstřícný postoj rektora P. Vavřína, který záměr podpořil, avšak zároveň vyjádřil přesvědčení, že obě instituce budou úzce spolupracovat. Shodli se na tom, že po zvážení úrovně připravenosti stávajících zlínských fakult VUT v Brně, zájmu všech okresů budoucího zlínského regionu, podloženého výsledky studií, diskusí, až po prezentace na úrovni obou komor Parlamentu České republiky, je nyní vhodná doba k realizaci celého záměru.

Přihlédli přítom k historicky mimořádným okolnostem, jako je politická vůle vyjádřená v regionálních programových dokumentech politických stran, ale také účinnost zákona o vysokých školách, kterým fakulty ztratily právní subjektivitu.

Záměr vytvořit ve Zlíně univerzitní veřejnou vysokou školu podepřela také snaha vstoupit do třetího tisíciletí historicky neopakovatelným aktem, jímž vznik vysokoškolské instituce zcela jistě je.

Mgr. Vojtěška KUPCOVÁ
tisková mluvčí FT VUT

Veletrh pracovních příležitostí 1999

Lokální centrum IAESTE při VUT Brno organizuje v letošním roce již tradiční akci – **Veletrh pracovních příležitostí** na akademické půdě Fakulty strojní VUT Brno.

Ve středu 10. března se předsáli auly Q v budově FS na Technické 2 promění na místo setkání studentů všech fakult VUT (ale i dalších VŠ) a předních společností působících v České republice.

Pro Vás, studenti, je to jedinečná příležitost k navázání prvního kontaktu s firmami – budoucími zaměstnavateli. Osobně budete moci hovořit s lidmi odpovědnými za nábor nových pracovníků do mnoha významných společností z široké škály oborů.

Očekáváme, že společnosti nabídnou konkrétní pracovní příležitosti, témata diplomových prací či stáže. Navštívením Veletrhu pracovních příležitostí tedy získáte nejen řadu konkrétních informací o požadavcích kladejších na uchazeče o zaměstnání, ale dostanete také zdarma barevný Katalog pracovních příležitostí 1999, v němž budou přehledně shrnuty informace o nabízených pracovních příležitostech v ČR a samozřejmě všechny kontakty na personální oddělení jednotlivých firem. Mnohé můžete získat také zápisem do databáze studentů, která bude sestavována v průběhu veletržního dne a předána zúčastněným firmám. Součástí veletrhu budou multimediální prezentace firem na velkoplošném plátně, přednášky v aule Q a závěrečné slosování studentů zapsaných v databázi o věcné ceny.

Připomeňme, že prvotní cíl IAESTE je mezinárodní reciproční výměna technicky zaměřených praxí pro studenty vysokých škol. IAESTE ČR je nezávislá studentská organizace, která není dotována státem. V roce 1998 vycestovaly na praxi téměř dvě desítky studentů prostřednictvím našeho LC a pevně věříme, že v letošním roce tento počet ještě vzroste. IAESTE LC VUT Brno díky svým sponzorům a účastníkům projektů (veletrh, katalog) věnuje částku 144 000,- Kč na pokrytí nákladů na pobyt zahraničních praktikantů na VUT v roce 1999.

Pokud máte zájem o bližší informace o činnosti IAESTE, rádi Vás uvítáme v naší kanceláři, kterou naleznete v areálu kolejí VUT Pod Palackého vrchem, blok K1/114.

Ondřej LÁNÍK

www.fee.vutbr.cz/iaeste/
e-mail : iaeste@fee.vutbr.cz
Tel./fax: 05/4132 1263/kl. 532

OHROŽENÝ DRUH – TRAKTOR DOMÁCÍ

V současném rychle, až překotně se měnícím světě je mnoho fenoménů, jejichž budoucí existence je nejistá. Tak jako hromadné sdělovací prostředky z větší části vytlačily živou lidovou slovesnost, jako film a televize bezmála vyhubily ochotnické divadlo a lidové hry, tak visí otazník i nad dalším polem amatérismu – nad technickým folklórem či lidovou technickou tvořivostí. Ta se projevuje přede-

nickým artefaktem je totiž skryto hluboké podhoubí národně psychologické, vrůstající svými sociologickými kořeny do zasutých vrstev historie industrializace našich zemí, a to všechno se odehrává na širokém horizontu specifických poměrů našeho venkova. Domácí technická tvorba je svědectvím zvláštní technické nadanosti vesnického člověka. I když, řekněme, asi polovina těchto

Ústav kultury a sportu na Fakultě elektrotechniky a informatiky je jediným na VUT, který se zabývá dějinami a filozofií techniky a pro zájemce pořádá kurz sledující vývoj lidské technické tvořivosti a vynalézavosti od kamenného klínu až po současný technický rozmach. Je nasnadě, aby budoucí inženýr znal dějiny oboru, který studuje, a uměl si je zařadit i do širších souvislostí.

Kurz vede Mgr. Milan Klapetek, jenž je i duší projektu, který s dějinami a filozofií techniky úzce souvisí. Nese výstižný název: Obrožený druh – traktor domácí.

vším ve stavbě amatérských domácích traktorů. Navzdory tomu, že tento jev patří neodmyslitelně k české a moravské vesnici 2. poloviny dvacátého století, nebyl, pokud víme, dosud vzat odborně žádným způsobem na vědomí. Možná to bude tím, že doma vyrobený traktor představuje záležitost navýsost multidisciplinární. Za zdánlivě hmotné tech-

strojů je sestavena lidmi, majícími něco společného s kovovýrobou, přesto stavba traktoru přesahuje dalece běžnou náplň každého „černého řemesla“.

Nové poměry, zasahující i do vesnického života, se dotýkají též podstatných předpokladů oné domácí amatérské technické tvořivosti. V této souvislosti nejde v první řadě o to nějak

tento jev uměle udržovat při životě, nýbrž jde právě o jeho zdokumentování, zhodnocení a zasazení do širších souvislostí. Nepatří-li snad tyto amatérské konstrukce do dějin techniky dnes, budou do nich patřit za sto let. Pak bude možná jednou pro naše potomky překvapením vidět podoby strojů nevzešlých z proslulých konstrukčních kanceláří a výrobních pásoů.

Ústav kultury a sportu chápe tyto studie spíše jako svoji volnočasovou aktivitu, související ovšem volně s posláním ústavu. Člověka v životě ovšem neúkoluje pouze jeho zaměstnavatel. Vědomí poslání i povinnosti v onom nejhlubším a nejslavnějším slova smyslu pramení vždy z vědomí určitého vyššího principu. Tím je zde láska k lidem, lidské tvořivosti a technice.

Metodika výzkumu domácí technické traktorové tvořivosti je celkem jednoduchá. Na jedné straně jde o co nejpodrobnější zpracování určitých lokalit, se zachycením vývoje a širších souvislostí amatérské technické tvorby v dané obci, druhá linie výzkumu přijímá a zaznamenává fotografie a popisy oněch úžasných strojů, odkudkoliv došle. Tento výchozí a základní materiál je předáván odborníkům z těch oborů, do kterých zasahuje. Finálním výsledkem celého úsilí bude Almanach domácích traktorů, který by měl spatřit světlo světa ještě do konce tohoto tisíciletí.

Celé toto dílo nemůže být vykonáno jednotlivcem. Naštěstí se v každém oboru naleznou lidé, jejichž mysl rezonuje s technicky-cimrmanovským laděním celého projektu. Nejsou jich sice zástupy, ale je jich právě tolik, aby bylo možno tento epochální úkol zvládnout. Na půdě VUT je této myšlence především nakloněn Ústav architektury venkova FA, stejně jako nalézáme spřízněné duše na Fakultě výtvarných umění a Ústavu průmyslového designu FS. S vděčností zde sluší zmínit i vstřícně chápatý postoj vedení FEL. To je pro nás již skoro projevem přízně samotných nebes, bez které, jak říká biblický žalmista, „marné jest úsilí stavitelů“.

Milan KLAPETEK

Neokázalá krása v celku i detailu.
Foto. Milan Klapetek

Uměním je nalézt na všem něco krásného, dobrého a jedinečného

Rozhovor s Mgr. Milanem Klapetkem**Proč se tohoto úkolu ujal právě Ústav kultury a sportu?**

Nerad bych tuto celkem kuriózní a patafyzickou myšlenku příliš těsně spojoval s jinak seriozním, solidním programem a náplní našeho ústavu, aby to snad nevypadalo, že nic jiného neděláme. Jak již bylo řečeno v úvodní rozpravě, je to spíše naše zájmová činnost. Něco společného však s naším ústavem nepochybně má: přednáším-li dějiny a filosofii techniky, pak mne tento fenomén nemůže nechat lhostejným a chladným. Smysl pro technickou tvorbu, hravý vztah k strojům, to je tajemství „zlatých českých ručiček“ v minu-

stupidnosti to ovšem není a asi dlouho nebude tak jednoduché, protože amatérský traktor vyjde stále přibližně na desetinu ceny toho u Mountfielda koupeného. To při obdělávání malého kamenitého políčka nemusí být bez významu. Závažnějším vidím určitý úbytek všestranné řemeslné zručnosti, která bývala dříve pro většinu lidí na venkově něčím nezbytným a samozřejmým. Řemeslo bývalo váženo, a mnohý řemeslník býval umělcem. Dnes tomu je občas naopak.

Mění se i povaha základního zdroje agregátů a součástek, ze kterých byly domácí stroje sestavovány. Byla a je to především stará Octavie, Trabant, Moskvíč, GAZ a další podobné značky, ze kterých bylo možno sestavit cokoli jiného. Obávám se však, že motor z dnešních automobilů již k ničemu dalšímu vhodný nebude a čeká ho pouze siemensmartinská pec. Patrně se nikdy nezmění lidská, respektive mužská tvořivá hravost, ale ta to sama o sobě sotva utáhne.

Nelze se nezmínit ještě o jednom delikátním aspektu. V národních podnicích bylo kdysi možno bez větších potíží nalézt a použít potřebné technické vybavení i materiál pro výrobu náročnějších součástí a dílů. Soukromí vlastníci továren a jejich hlídací služby nemívají obvykle pro tuto tvořivost potřebnou míru pochopení.

V osobě Mgr. Milana Klapetka se vzácně pojí a prolíná duchovnost se smyslem pro materiální dimenzi života. To ostatně napovídá sled škol, které v průběhu života vystudoval – vyučil se soustružníkem, pak složil maturitu na průmyslové škole strojnické. Později studoval na Komenského boboslovecké fakultě evangelické v Praze a 20 let strávil v církevní službě. Zájem o filozofii a psychologii jej dovedl k dalšímu studiu, tentokrát na Univerzitě Karlově. Absolvoval také semestr postgraduálního studia na univerzitě v Ženevě. Od roku 1994 pak působí nejprve jako externí a posléze řádný pedagog na Fakultě elektrotechniky a informatiky, kde přednáší dějinám, filozofii a metafyzice techniky.

Co vás přivedlo k zájmu o domácí traktor?

Bude to asi určitá dvoukolejnost mé existence. Na jedné straně mám určitou praktickou a středoškolskou průpravu technickou a na druhé straně jsem získal vysokoškolské vzdělání v humanitním oboru, technice převelice vzdáleném. Obojí na mě zanechalo nesmazatelné stopy, a právě ona domácí technická tvořivost je pro mne něčím, co leží na průniku techniky a duchovna. Amatérsky vyrobený traktor bych přímo nazval technicky materializovaným produktem individuální duše.

V domácích traktorech vidím také skutečně hluboce humanistickou myšlenku — něco, co by jinak skončilo na hřbitově (automobilů) čili ve šrotu, je povoláno k nové smysluplné existenci. Domácí traktor je pro mne alegorií vítězství života nad smrtí a originality nad sériovostí, resp. tuctovostí. Svým způsobem je to i vítězství tvořivosti nad konzumentstvím.

losti i přítomnosti. Technická mnohostrannost, schopnost vidět přes hranice striktně vymezených oborů a odborností je mateřským znamením českého technického myšlení. Domácí traktor je pro mne ukazatelem základní a výchozí úrovně, na které poté vyrůstá i stavba vyššího a vysokoškolského technického vzdělání, a v posledku se odtud odvíjí i postavení naší techniky ve světovém kontextu.

V úvodní stati jste mluvil o změnách, které mohou do tvorby domácích traktorů nějak zasáhnout. Které změny považujete z tohoto hlediska za nejvýznamnější?

Pokud bychom předpokládali, že si člověk tvořil domácí traktory jenom proto, že nemůže potřebnou věc někde koupit, pak by relativní dostupnost vší zahradní techniky byla i počátkem jejich zániku. S onou do-

Jakým způsobem se budete tedy snažit domácí technickou tvorbu podpořit?

Nám jde v první řadě o zhodnocení tohoto jevu, s jeho podporou to není tak jednoduché. Netroufal bych si tvrdit, že jde o jev naprosto a jednoznačně pozitivní. Jakýkoliv amatérismus s sebou vždy nese určitá rizika, která nelze jen kvůli nějakému sentimentu přehlížet. Asi pouze v astronomii jsou amatéři takřka nepostradatelní a přínosní, v jiných oborech je amatérská tvořivost na pováženou, jako třeba v samostatné „architektuře“ některých staveb. Problematický je amatérismus třeba i v medicíně. Někde je dokonce amatérská tvořivost zcela nepřijatelná, jako třeba v otázkách práva a spravedlnosti. Tam znamenal amatérismus lynč a pogrom. Pokud jde o domácí tahače, ty představují určitou hranici přípustného technického amatérismu. Ještě dále jdou snad stavitelé amatérských

ultra lehkých letadel, ale tam to již hraničí se hříbitovem pro ty v něm i pod ním. Ostatně, určité emisní a bezpečnostní normy, které musí dodržovat oficiální výrobci traktorů, nejsou nesmyslem, a jejich nerespektování nelze považovat za bezvýznamnou lapálii.

Rádi bychom tedy domácí technické tvorbě pomohli i tím, že bychom tvůrcům přiblížili pilíře základní technické a konstrukční osvěty, která by mohla tyto stroje přivést alespoň k větší provozní a ekologické bezpečnosti. Zamýšlený Almanach by měl mimo jiné obsahovat i soubor základních pravidel a poučení, kterých by mělo být při stavbě takového stroje dbáno, aby nepředstavoval ohrožení pro jeho majitele a okolí.

Tím jsem chtěl vysvětlit, jak asi chápeme „podporu“ tohoto jevu. Pokud se ovšem podíváme na věc psychologicky, pak podporování a regulace čehokoliv je rychlou cestou k zabítí téhož, což bychom nechtěli.

Soudíte tedy, že Tractorus domesticus rok 2000 přežije?

Soudit, že cokoliv přežije něco nebo někoho jiného, je velmi nesnadno a ošidno. Je otázkou, zda lidstvo přežije samo sebe. Záchrana či přežití čehokoliv neznamená nutně pouze zachování materiální, fyzické existence.

Záchrana a zachování domácích traktorů znamená pro nás především jejich zvěčnění slovem i obrazem, zachycení jedinečných podmínek jejich vzniku a slávy. Je to kus odkazu a života naší generace, který v této podobě chceme zachovat těm dalším.

Jak jsem vás slyšela, tak dovedete na každém z těch traktorů nalézt něco hezkého a zajímavého. Znamená to snad, že nemají žádné vady a nedostatky?

Podobně se jednou ptali jednoho znalce koní, a on jim odpověděl: Hledat a nalézt na něčem nedostatky a závady není žádné umění. To dovede celkem každý. Uměním je však nalézt na všem něco krásného, dobrého a jedinečného. To je ostatně i jedna ze základních komponent mého přístupu ke studentům a životu vůbec.

Podařilo se vám získat na tento projekt grant?

Grant se nám na první pokus získat nepodařilo, aniž by to snad znamenalo, že nás to nějak zdrtilo. Peníze nejsou ani jedinou, ani rozhodující pohonnou látkou (Kraftstoff) tohoto záměru. Tržní poměry jsou mocné, avšak ne natolik, abychom mohli přestat myslat a tvořit mimo rámec zbožně peněžních vztahů. Ostatně, jedna z mých odborností

mne učí, že čekat uznání a odměnu zaživa není vždy možné a moudré. Teprve až samo vydání Almanachu bude vyžadovat finanční investici a pomoc nějakého šlechtěníka, ale i v této věci věříme, že se nám v pravý čas přilepíte do cesty.

Za rozhovor děkuje
Yvonne KONEČNÁ

Tractorus domesticus

Malé sympozium na počátku velké cesty

Jedinečná událost po tisíciletích dějin techniky — takto bombasticky byla se značnou mírou humorné nadsázky na plakátech uvedena akce, která se konala 10. 11. v aule FEI na Údolní ulici. Ve skutečnosti šlo o první malé improvizované klasobraní několika desítek prvních fotografií domácích tabounů, které se výzkumnému týmu za loňský rok podařilo shromáždit. Již samo otevření celé akce předznamenalo rovínu, ve které se dále s určitými výkyvy pohybovala. Byl to hudební opus prof. dr. Štědrone, složený výslovně k této příležitosti. Jako projev milé pozornosti k hostu z Rakouska bylo možno chápat to, že text jednoho díla byl zpíván německy. Interpretkami těchto děl nebyly studentky VUT, jak informovala Rovnost, nýbrž profesionální umělkyně Dada Klementová a Eva Jurůjková. Záměna nebyla zaviněna pěveckým výkonem, nýbrž mladistvým zjevem obou umělkyní.

Vlastní náplň sympozia spočívala pak jednak v mluveném slově a dále ve vystavené fotografické dokumentaci. Mluvené slovo obstaral především osnovec celého podniku Mgr. Milan Klapetek a mimo něj pak hovořili pozvaní hosté. Pozoruhodná byla v této souvislosti přítomnost zástupce marketingu firmy Zetor, který by mohl být považován za takřka třídílný nepřítel amatérských traktorů. Jeho pozváním i jeho projevem však mělo být a bylo manifestováno to, na čem organizátorům dle jejich slov velmi záleží — že totiž amatérská i profesionální tovární technika jsou dvě odnože na téže kmeni lidského důmyslu. Zástupce firmy Zetor představil model traktoru Zetor Utility, který se svým vybavením i minimalistickým pojetím blíží prostě některých amatérských konstrukcí. Dodává se však pouze do rozvojových zemí. Celkově však vznikl dojem, že ve výkonové třídě, která je běžná v amatérských konstrukcích, není nabídka našeho průmyslu nijak příliš pestrá.

Na sympoziu bylo dále přítomno i několik tvůrců domácích traktorů, a z jejich slov bylo možno přímo vycítit širokou škálu motivů a pohnutek k takovéto tvorbě vedoucích a ji provázejících. Zatímco jeden viděl ve stavění domácích traktůrků projev národní degenerace, nalézající v minulých dobách útisku místo vzpoury nedůstojné útočiště a únik v drátování primitivních monster, druhý prostě vyznal a přiznal, že ho to baví. Jménem samotného pana starosty obce Rudice na Blanensku pozdravil shromáždění pan Nejezchleb, hlavní organizátor již tradiční přehlídky amatérských traktorů, konané vždy na podzim právě v této obci. Obecní úřad z Rudice také financoval pořízení vystavených xeroxovaných zveřejnění dosud zdokumentovaných strojů, které vlastně měly na tomto sympoziu před svou cestou na výstavu do Rudic krátkou příležitost v Brně se obrátit.

Zcela zvláštním hlasem v této polyfonii byl projev pana Karla Jobanna Schmida, zakladatele, majitele a ředitele muzea traktorů v rakouském Unterrohrbachu. Jeho řeč by stála za zvláštní otištění v Událostech.

Oficiální příchuť (dozajista zdánlivou) dodávala celé akci přítomnost pana děkana FEI a dvou proděkanů. V rámci tohoto sympozia byl předán dekret hostujícího profesora na ÚKUS FEI dr. Jacku Barlowovi z USA, čímž celá akce dostala nepopíratelný mezikontinentální rozměr. Obrazová část sympozia, kterou organizátoři patrně schválně instalovali ještě během akce, ukázala celou širokou škálu konstrukčních pojetí a škol. Byly zde stroje třídy Perfecto, dílensky dokonalé a příslušenstvím i kapotáží bohatě vybavené, či bujně roztomilé samorosty třídy Poetico.

Co říci na závěr? Myslím, že slova „jedinečná událost“ na plakátech byla dokonale pravdivá. Nadsázka a seriózní informace se tak těsně prolínaly, že posluchači chvílemi nevěděli, na čem jsou. Něco takového jsem skutečně ještě v životě nezažil.

Jeden z účastníků sympozia

Roviny lidské osobnosti

Proslov Karla Johanna Schmidy

Rád bych se k tématu dnešního symposia přiblížil zcela zvláštním způsobem. Při přípravě svého proslovu jsem přemýšlel o odlišnostech i shodách v dějinách našich zemí, a to od minulosti až po přítomnost. Krystal křemene, ležící na mém psacím stole, mne najednou přivedl k tomuto příměru:

Všechny hodnoty, problémy a vůbec všechny věci našeho života jsou, když se na ně díváme z dálky, neurčitě a beztvare. Jako písek, bnaný pouští. Tak je i každý úsudek učiněný na dálku přesně tak beztvary a chybný v proměnlivosti našeho mínění. Teprve při přiblížení se dostávají nejasné kontury své rysy a ukazuje se jejich struktura. Teprve pak rozeznáváme neopracované kameny, oblé valouny či blyštivé krystaly.

Nyní si však vyberte právě onen krystal, na kterém vidíme hladké a lesklé plochy.

Každá z nich jakoby u člověka představovala nějakou vlastnost. Jednou z nich je dokonalá odborná znalost, druhou je všeobecné vzdělání, které člověku umožňuje komunikovat i s ostatními obory a oblastmi života. Další faseta krystalu je v síle, vůli a energii daného člověka, ale i v jeho smyslu pro krásno a jemná rozlišení. Další plocha

představuje srdce, a tím i smysl pro věci rozumem nepostižitelné, pro nekonečnost kosmu a krátkost lidského života. Tak jako krystaly křišťálu vytvářejí celé valouny, tak i v lidské společnosti jsou zpodobené vlastnosti základním předpokladem soužití a střídání generací.

Do této souvislosti je možno zasadit i naše téma, domácí stroje a jejich tvůrce. I zde se projevuje něco z výše uvedeného příkladu – je to ono množství faset, obklopujících jeden a tentýž jev. Bezpochyby je to především každá potřeba a nedostatek něčeho, co vede člověka k tvoření a vynalézání. Silnou motivací zde představuje ta skutečnost, že nějaké zařízení není na trhu k dostání, případně nesplňuje požadavky, případně je příliš drabé. Je zde ovšem ještě jeden závažný motiv – touha a potřeba něco tvořit, či staré proměňovat a modifikovat v nové.

Právě tak tomu bylo i s doma vyráběnými traktory v Rakousku. V letech 1945–1955 byla neobyčejně velká potřeba fungujících traktorů a dopravní techniky, protože země byla po válce v troskách. Vysoké pece byly celých deset let plněny šrotem z pozůstatků války. Část těchto válečných pozůstatků se

však dočkala jiného osudu – byly proměněny a různé sestaveny v samostatná tažná a dopravní zařízení. Mnozí šikovní amatérští konstruktéři a výrobci tak uvedli do chodu i celé malé série takových zařízení. Když se však asi po deseti letech průmysl opět zotavil a trh byl zaplaven továrními výrobky, skončila ve šrotu i všechna v čase nouze vyrobená domácí dopravní a tažná technika. Ze všeho toho již zůstalo pouze několik zažloutlých fotografií. Ty tedy vydávají svědectví o tom, co dokáže vytvořit člověk, když se ocitne v nouzi – a nyní bych navázal na svůj úvodní příměr – a když se může projevit jeho tvořivost jako jedna z rovin vytvářejících lidskou osobnost. Je to ona jedna z ploch dokonalého krystalu, který držím v ruce.

Domácí technika, kolem které se scházíte a která je tématem tohoto setkání, slouží nejen usnadnění života, ale je zároveň i velikým svědectvím o době a člověku, je poučením i výzvou, přesahující hranice.

Karl Johann Schmid
ředitel muzea traktorů v rakouském
Unterrohrbachu

Výuka deskriptivní geometrie na německé technice v Brně

Stolice deskriptivní geometrie a teoretické mechaniky patřila mezi jednu z dvanácti obsazených stolic při vzniku technického učiliště v roce 1849.

V tomto příspěvku se budeme zabývat otázkou vyučování deskriptivní geometrie na brněnské německé technice v období let 1849 až 1945. Navážeme tak na předcházející podobný příspěvek věnovaný matematice.

Vzhledem k tomu, že se do konkurzu na obsazení tohoto místa nepřihlásil žádný vhodný uchazeč, nebyla stolice obsazena až do roku 1851. Je třeba si přitom uvědomit, že jedním z významných požadavků na profesora brněnského učiliště byla v tomto období znalost českého jazyka. Od ledna 1850 a ve školním roce 1850/1851 proto suplovali povinnosti profesora deskriptivní geometrie profesor stavitelství Emanuel Ringhoffer a profesor vyšší reálky v Brně Anton Mayssl. Jejich povinností bylo vedle pěti hodin přednášek deskriptivní geometrie a šesti hodin perspektivy a stínování v technickém oddělení učit deset hodin tzv. přípravného kreslení v přípravném jednorocním kurzu pro zájemce o studium na učilišti. Značná vyučovací povinnost profesora deskriptivní geometrie byla příčinou toho, že při této stolici bylo již od počátku systematizováno místo asistenta. Toto místo zastával jako první právě Anton Mayssl. Samotná škola měla v této době pouze dvě asistentská místa. Druhý asistent byl pro všeobecnou a speciální chemii. Do nového konkurzu se v polovině roku 1850 přihlásilo 8 zájemců, z nichž byl nakonec vybrán **Georg Beskiba** (1819–1882), který byl na počátku roku 1851 jmenován řádným profesorem. Georg Beskiba se narodil ve Vídni, kde studoval na polytechnice a na akademii výtvarných umění. Od roku 1843 působil ve Lvově jako suplující profesor stavitelství a kreslení. V roce 1846 byl pak jmenován řádným profesorem těchto oborů. V Brně byl Beskiba profesorem deskriptivní geometrie po celou dobu existence technického učiliště. Při přeměně školy na polytechnický institut v roce 1867 se Beskiba stal prvním profesorem pozemního stavitelství a na tomto místě působil do roku 1877, kdy odešel do penze. Na uvolněné místo byl jmenován rodák z Jáchymova **Gustav Adolf Peschka** (1830–1903). Peschka byl absolventem pražské polytechniky, kde také pět let působil jako asistent. V roce 1857 byl jmenován profesorem

mechaniky, nauky o strojích a strojního kreslení na technické akademii ve Lvově. V roce 1863 přichází jako profesor těchto předmětů do Brna. Na brněnské technice

působil jako profesor deskriptivní geometrie až do roku 1891, kdy odešel na techniku do Vídně, kde vyučoval až do roku 1901. Po odchodu profesora Peschky byl pověřen suplováním uvolněné stolice dosavadní asistent a soukromý docent **Otto Rupp** (1854–1908), který byl v roce 1892 jmenován profesorem. Rupp byl absolvent brněnské techniky, kde od roku 1874 působil jako asistent deskriptivní geometrie. V roce 1881 se habilitoval jako soukromý docent pro tzv. novou geometrii. Místo profesora deskriptivní geometrie zastával až do své smrti. V roce 1909 nastává na brněnské německé technice obtížná situace, kdy je třeba současně obsadit dvě uvolněná místa v profesorském sboru. Kromě místa profesora deskriptivní geometrie šlo o místo profesora matematiky po smrti prof. Otto Biermanna. Ukázalo se, že mnohem jednodušší je obsadit kvalitním kandidátem katedru matematiky, a tak v roce 1910 na místo profesora deskriptivní geometrie přechází dosavadní profesor matematiky **Emil Waelsch** (1863–1927) a jsou jmenování dva noví profesori matematiky. Waelsch studoval na německé univerzitě a na německé technice v Praze, studijní pobyty absolvoval v Lipsku a v Erlangenu. Na pražské technice se habilitoval pro deskriptivní geometrii v roce 1890. Profesorem matematiky na brněnské technice byl od roku 1895, když se předtím v roce 1891 ucházel neúspěšně o místo profesora deskriptivní geometrie po Peschkovi. Katedru deskriptivní geometrie vedl od roku 1910 až do své smrti v roce 1927. Následující dva roky suploval deskriptivní geometrii profesor matematiky Rudolf Weyrich a až v roce 1929 byl na uvolněné místo jmenován **Josef Krames** (*1897), suplující profesor deskriptivní a projektivní geometrie na technice ve Vídni. Krames studoval na technice a na univerzitě ve Vídni a na technice poté působil jako asistent a soukromý docent. Z Brna odchází již v roce 1932 na techniku

do Grazu. Později působil na vídeňské technice, kde byl ve školním roce 1961–62 rektorem.

Posledním profesorem deskriptivní geometrie na německé technice v Brně byl brněnský rodák **Rudolf Kreuzinger** (*1886), který byl mimořádným profesorem jmenován v roce 1935. Kreuzinger studoval nejprve dva roky na technice v Brně a ve studiu pak pokračoval na technice a na univerzitě ve Vídni. V roce 1908 se stal asistentem profesora Ruppy na brněnské technice. Během první světové války padl na ruské frontě do zajetí a do Brna se vrátil až v roce 1920. Místo asistenta zastával až do svého jmenování profesorem, když se mezitím v roce 1931 habilitoval. Na škole působil až do konce její existence. V závěru se krátce zmíníme o třech soukromých docentech, kteří se na katedře deskriptivní geometrie habilitovali. Prvním z nich je **Emil Koutný** (1840–1880), brněnský rodák a absolvent školy. Od roku 1862 byl asistentem profesora Peschky a v roce 1867 se habilitoval. V roce 1864 se neúspěšně ucházel o místo profesora mechaniky a deskriptivní geometrie na technické akademii ve Lvově. V roce 1870 byl jmenován profesorem deskriptivní geometrie na technice v Grazu, kde působil až do své předčasné smrti. Zajímavou osobností byl **Ferdinand Josef Obenrauch** (1853–1906), který pocházel ze Slavkova u Brna. Obenrauch vystudoval brněnskou techniku a v letech 1876–1881 působil na škole jako asistent kateder matematiky. Poté vyučoval na středních školách (od roku 1892 až do své smrti na brněnské zemské reálce). V roce 1897 se Obenrauch habilitoval jako soukromý docent pro dějiny deskriptivní a projektivní geometrie. Přednášky tohoto oboru vykonával 8 let. V roce 1897 vyšla v Brně jeho kniha *Geschichte der darstellenden und projectiven Geometrie*, monumentální dílo, které zachycuje 100 let vývoje deskriptivní geometrie jako vědy. Posledním docentem, který se pro deskriptivní geometrii na německé technice habilitoval v roce 1938, byl rodák z Prostějova **Wilhelm Schmid** (*1888). Schmid studoval matematiku a deskriptivní geometrii na technice v Brně a poté ve Vídni na univerzitě a rovněž na technice. Asistentem prof. Waelsche se v Brně stal v roce 1910. Také on byl během války v ruském zajetí a na svoje místo se vrátil v roce 1921. Jistou dobu působil také jako asistent matematiky.

RNDr. Pavel ŠIŠMA, Dr.

Z cyklu "Rektoři VUT"

Prof. Ing. Dr. Rudolf Vondráček

Profesora Karla Čupra vystřídal ve studijním roce 1935–1936 ve funkci rektora brněnské české techniky profesor Rudolf Vondráček.

Rudolf Vondráček se narodil dne 5. 3. 1881 v Sobotce. Po maturitě na královéhradecké reálce studoval v letech 1897–1902 chemii na české technice v Praze. Po ukončení studia krátce působil jako chemik železáren a správce smaltovny v Komárově u Hořovic. Na podzim roku 1903 se vrátil na pražskou českou techniku jako asistent ústavu chemické technologie a metalurgie. Zde také začala jeho činnost pedagogická: zastupoval profesora F. Štolbu v přednáškách z metalurgie, konal exkurze s posluchači, v roce 1905 navštívil železná a zinková hutě v Belgii, o rok později studoval výrobu mědi a vzácných kovů v tehdejších Uhrách. Dne 28. 6. 1904 byl v Praze promován doktorem technických věd. V roce 1907 přešel Rudolf Vondráček z Prahy do Patentního úřadu ve Vídni, kde zůstal až do roku 1918. Mezitím se habilitoval na české technice v Brně, kde externě přednášel již před 1. světovou válkou. Období před jmenováním Rudolfa Vondráčka mimořádným profesorem české techniky v Brně nebylo pro něho osobně, ale ani pro odbor chemického inženýrství jednoduché.

Novostavba chemického pavilonu na dnešní Žižkově ulici byla úmyslně dokončována velmi pozvolna, aby nemusela být předána pro válečné účely. V průběhu 1. světové války dojížděl Rudolf Vondráček za stále svízelnějších podmínek z Vídně do Brna, a to zprvu jako docent pověřený přednáškami a od roku 1918 jako titulární mimořádný profesor. Po rozpadu Rakouska-Uherska v říjnu 1918 se stal ve Vídni cizincem a krátce před koncem roku dostal od rakouské vlády výpověď.

V květnu 1919 byl Rudolf Vondráček jmenován mimořádným profesorem brněnské české techniky, a to s účinností od 1. 12. 1918. Jednalo se o první profesorské jmenování na tuto školu po vzniku samostatné republiky. Řádným profesorem byl jmenován od 1. 5. 1920.

Po nástupu na školu začal profesor Vondráček budovat Ústav chemické technologie II. Rozvinul rozsáhlou činnost nejen v chemii a technologii paliv, ale též v oboru metalurgie a metalografie a v aplikaci fyzikální chemie při řešení technologických výpočtů. Zabýval se výzkumem domácího uhlí, přičemž experimentální cestou dospěl k matematickému vztahu o souvislosti chemického složení paliva s jeho výhřevností. Podobně se zabýval i gblským zemním plynem a ropou

a dále např. korozí kovů. Výsledky svého vědeckého bádání publikoval profesor Vondráček česky, německy, francouzsky a anglicky. Vydal na šedesát prací, mezi jinými knihy Úvod do metalografie (1920), Základy výpočtů z technologie tepla (1923), Výroba železa (s Q. Quadratem 1934) a Základy výpočtů v chemické výrobě (1935). Tato kniha byla vlastně první učebnicí chemického inženýrství, oboru, na jehož zavedení na ČVŠT v Brně se profesor Vondráček významně podílel. Za svého působení na brněnské technice byl dvakrát zvolen děkanem odboru chemického inženýrství, a to v letech 1920–1921 a 1930–1931. Profesor Rudolf Vondráček zemřel dne 12. 6. 1938 v Brně.

Prof. Ing. Ota Veletovský

Profesora Rudolfa Vondráčka vystřídal ve funkci rektora školy ve studijním roce 1936–1937 profesor železničního stavitelství Ota Veletovský. Ota Veletovský se narodil dne 23. 3. 1881 v Kolíně. Maturoval na reálce v Kutné Hoře a v roce 1903 ukončil studium odboru stavebního inženýrství na České vysoké škole technické v Praze. Po jednoroční prezenční službě v rakouské armádě byl v roce 1905 přijat do služeb bývalé Společnosti rakouských státních drah, což ovlivnilo jeho celoživotní odborné zaměření.

V letech 1905–1907 byl přidělcem a poté náměstkem přednosty státní dráhy v České Třebové a Hrušovanech. V období 1907–1914 působil na ředitelství státních drah ve Vídni jako referent, konstruktér a stavbyvedoucí při četných stavebních pracích. Z jeho větších projektů z té doby uvedme alespoň projekt na výstavbu společné pohraniční stanice v Podmoklech a dále generální projekt stanice Kolín.

Za 1. světové války vykonával jako kapitán železničního sboru četné stavby silnic, lanových drah, vodovodů, mostů, říčních regulací atd. Po skončení války přešel do služeb československých státních drah jako skupinář a pak jako náměstek přednosty stavební služby i jako přednosta investičních staveb brněnského ředitelství. Z jeho podnětu a podle jeho návrhů byly vypracovány mnohé studie a uskutečněny četné stavby a přestavby. Jde např. o komárovskou spojku, přestavbu trati mezi Bylnicí a Vlárským průmyskem, rozšíření stanice Břeclav s novou spojkou a s mosty přes Dyji, studii pro přestavbu brněnského nádraží aj. Řadu poznatků a zkušeností získával na studijních cestách po Německu, Francii, Itálii, severní Africe a Belgii.

S účinností od 1. 11. 1923 byl Ota Veletovský jmenován řádným profesorem železničního stavitelství na České vysoké škole technické v Brně. Pod jeho vedením se Ústav stavitelství železničního II zabýval řadou praktických

úkolů, např. úpravami železniční sítě z provozního, stavebního a národohospodářského hlediska.

Ve studijním roce 1925–1926 byl profesor Veletovský zvolen děkanem odboru inženýrského stavitelství a zeměměřičského inženýrství. Na základě rozhodnutí Ústředního akčního výboru Národní fronty byl dnem 1. 4. 1949 přeložen do trvalé výslužby. Profesor Ota Veletovský zemřel dne 2. 1. 1966 v Brně.

PhDr. Renata KREJČÍ

Zimní běžecký pohár odstartoval

Prvním závodem z jedenáctidílného seriálu zimního běžeckého poháru byl Běh 17. listopadu, který se konal v areálu pod Palackého vrchem. Na start desetakilometrové trati se postavilo celkem 247 běžců a běžkyň. Téměř s padesátisekundovým náskokem zvítězil Michael Nejedlý, bývalý člen Moravské Slavie, závodící nyní v barvách AC Kablo Kladno. Na trati mu sekundovala další známá jména — Hajzler, Kleibl, Hudák, Kotyza, Macho, Orálek a další.

První díl běžeckého seriálu byl zároveň vysokoškolským přeborem, který vyhrál Petr Kotyza (PdF MU) před svým oddílovým kolegou Alešem Machem (FEI VUT) a Liborem Štouračem (PdF MU). Závodu se zúčastnilo kolem padesáti vysokoškolských studentů z celého Jihomoravského kraje. Pětakilometrový okruh byl situován v okolí areálu Fakulty strojní, začínal i končil na tartanovém oválu. Ženy a dorostenecké kategorie běžely jeden, muži a veteráni dva okruhy. Závod zorganizovala KTVS FS VUT v Brně spolu s oddílem triatlonu VSK.

Mgr. Petr HAVLÍČEK
ředitel závodu

VYSOKOŠKOLÁCI POD VYSOKOU SÍŤÍ

Ke tradičnímu měření volejbalových sil se 4. a 5. 12. 1998 sešlo v tělocvičnách VUT v Brně na Purkyňově ulici celkem 19 družstev vysokoškoláků. V turnaji, pořádaném KTVS FS a VSK FS Brno, startovalo 13 fakultních družstev mužů a 6 družstev žen, celkově bylo odehráno 42 zápasů.

Pořadí mužů:	
1. VFU Brno	11. FCH VUT v Brně
2. LF MU Brno	12. FF MU Brno
3. PdF MU Brno	13. FS VUT v Brně (absolventi)
4. FP VUT v Brně	
5. FS VUT v Brně	
6. PřF MU Brno	
7. MZLU Brno	
8. UP Olomouc	
9. FT Zlín	
10. VA Brno	

Pořadí žen:

1. VUT v Brně
2. PřF MU Brno
3. PřF MU Brno
4. MZLU Brno
5. FT Zlín
6. FF MU Brno

Na závěr dvoudenního zápolení mužů a žen proběhl turnaj smíšených volejbalových družstev, nazvaný "Mikulášský mix". Volejbalové mistrovství v něm předvedlo 9 týmů.

Pořadí:	
1. Olini (MZLU)	6. L. M. (FS III)
2. PřF Brno + UP Olomouc	7. K. M. (FP)
3. HOUBIČKY (FS I.)	8. STAROUSEDLÍCI (FS + FCH)(PdF)
4. DRTIČ (FS II.)	9. LACHTÁNCI
5. FILDA BRNO	

Vysokoškoláci předvedli skvělý volejbal a těší se na 4. ročník v roce 1999.

RNDr. Hana LEPKOVÁ, KTVS FS

Třetí sportovní ples

Ještě před vánoci uspořádal Vysokoškolský sportovní klub Fakulty strojní VUT 3. Sportovní ples, který se konal v Centru volného času v Lužánkách. 250 sportovců a příznivců sportu se zde sešlo, aby před blížícím se koncem roku bilancovali dosažené výsledky.

Bohatý program obstarali hudební skupina GLASS ONION, taneční skupina CHEERLEADERS BRNO a tanečník Roman Rybecký. Za přítomnosti děkana Fakulty strojní prof. RNDr. Ing. Jana Vrbky, DrSc. byli vyhlášeni **sportovci roku 98** — akademičtí mistři ČR, studenti FS:

Stanislav VĚCHET (karate)

Radka ŠAFAŘÍKOVÁ (judo)

Vratislav STANĚK (plážový volejbal)

Prezident Vysokoškolského sportovního klubu FS VUT v Brně JUDr. R. Sacher ocenil nejlepší sportovce VSK pro rok 1998.

Jako nejlepší kolektiv bylo vyhlášeno družstvo florbalových juniorů BULLDOGS Brno (2. místo v ČR). Cenu za výkon roku si odnesla děvčata CHEERLEADERS ALLIGATORS BRNO (2. místo v ČR).

RNDr. Hana LEPKOVÁ
KTVS FS

Redakční rada časopisu

Doc. RNDr. Petr Dub, CSc. — prorektor pro vzdělávací činnost VUT, Doc. Ing. Petr Sába, CSc. — prorektor pro rozvoj VUT, PhDr. Alena Mizerová — vedoucí nakladatelství VUTUM, Doc. Ing. Jaroslav Puchrčík, CSc. — Fakulta stavební, Doc. Ing. Zdeněk Skála, CSc. — Fakulta strojní, Prof. Ing. Jiří Matoušek, DrSc. — Fakulta chemická, Mgr. Zdeněk Hons — Fakulta elektrotechniky a informatiky, Doc. PhDr. Jan Sedlák, CSc. — Fakulta architektury, Ak. malíř Jan Meisner — Fakulta technologická, Ing. Roman Bobák — Fakulta managementu a ekonomiky, Petra Hendrychová — Fakulta podnikatelská, PhDr. Pavel Ondračka — Fakulta výtvarných umění, Martina Olexová — studentka a šéfredaktorka přílohy NO NAME

Vladimír Ustohal

Když jsme počátkem roku 1997 zahajovali na zadní straně našeho časopisu nový seriál „Z cest“, stěžilo se daleko předem odhadnout, jaký bude mít ohlas. Autor seriálu doc. ing. Vladimír Ustohal, CSc., náš průvodce dobrodružným americkým Západem, divokou Aljaškou, zlatokopeckým Yukonem i některými místy v Evropě, však svým vyprávěním o krajinách a lidech, které na cestách poznal, dokázal po dva roky udržovat nemalý zájem čtenářů. Zajímá vás, proč si pedagog Fakulty strojní VUT Brně, vědecko-výzkumný pracovník v oboru fyzikální metalurgie a mezních stavů materiálů, strohě exaktní vědy o neživé hmotě, o vnitřní stavbě a vlastnostech kovových materiálů, zvolil za celoživotní hobby téma právě opačné, téma ze života?

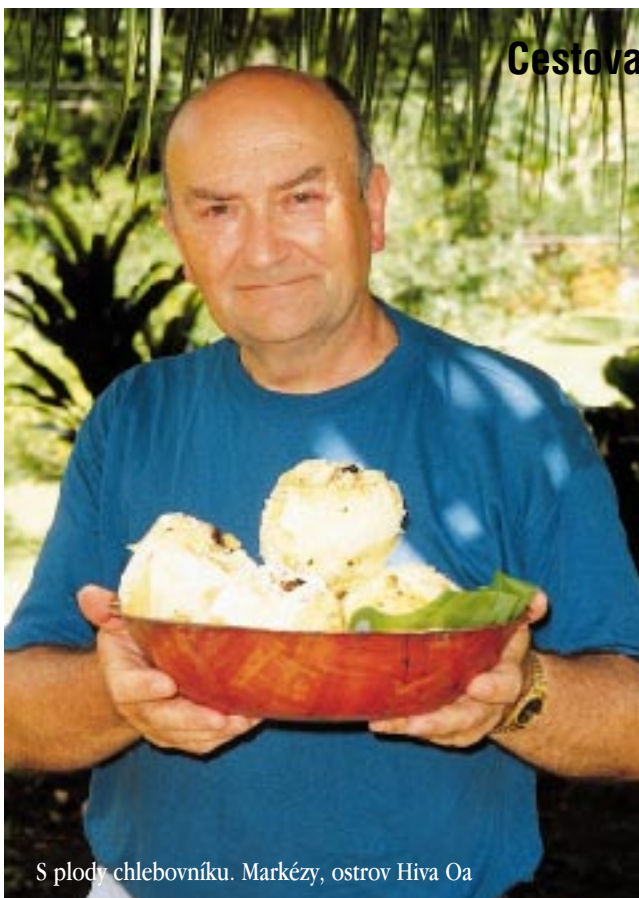
„Ještě nepříliš dávno žila ve Veverské Bítýšce paní, kterou čeští rodiče přivedli na svět na opačné straně zeměkoule, ve zlatokopeckém městečku Nome na Aljašce, v době Zlaté horečky. Taková pozoruhodná, málo známá fakta jítřila můj zájem a fantazii už od chlapeckých let,“ vysvětluje na úvod.

Sny se však později staly skutečností. Docent Ustohal se na Aljašku vypravil, poté na kanadský Yukon, kde v Dawsonu položil kytíčku lučních

Šošoni

květů na hrob Jana Welzla, snad největšího českého dobrodruha. „Tehdy jsem samozřejmě netušil, že se po návratu v Brně seznámím s paní, které kdysi dávno Welzl, zvaný Eskymo či Arctic Bismarck, nabízel ruku,“ dodává vzápětí. „A víte, že Welzlem německy sepsanou verzi jeho cest překládal Brňan, žijící v Lesné? A že překlad převedl do knižní podoby také Brňan, profesor nejsevernější univerzity na světě v aljašském Fairbanksu? Fairbanks – město v srdci Aljašky! Na ten mám zvlášť veselé vzpomínky. Málem jsem se tam totiž ztratil! A Bufallo Bill v Brně, v roce

S plody chlebovníku. Markézy, ostrov Hiva Oa

1906? Ten málo známý příběh jsem nejdříve vystopoval a literárně zpracoval, teprve pak jsem jel najisto do Colorada ke hrobu Williama Fredericka Codyho, jak se vlastně onen slavný zálesák jmenoval.“

Snad každý v mládí snil o dalekých cestách až na kraj světa, avšak ne každý byl ochoten v dospělosti přinutit vůli a učinit kroky ke splnění aspoň části svých představ a tužeb. Věnovat se například studiu jazyků, když o cestách do daleké ciziny se nám mohlo jen zdát. Plynuli byste energií a časem pro zálibu bez záruky, že místa svého zájmu vůbec kdy poznáte osobně? Cestovali jste aspoň vlastní zemí? Co třeba hrad Bítov? Víte o tom, že tam mají smaragdový skvost, převzácného quetzala, posvátného ptáka Mayů? O tom že slyšíte vůbec poprvé? A co omšelý náhrobní kámen s plachetnicí? Znáte ten příběh „Prešpurského Robinsona“ ze starého bratislavského cintorína? Tak takové byly a dodnes jsou zájmy docenta Ustohala.

Po druhé světové válce se do vlasti vraceli mnozí krajané. Pozemskými statky neoplývali, zato si však na stará kolena přivezli životní zkušenosti pro pevné pořadí hodnot. „Bylo

Cestovatel tělem a duší

mi šestnáct, byl jsem kluk, když jsem se za jedním takovým člověkem vydal. Ovládal osm jazyků!“ vzpomíná docent Ustohal. „Po čtvrtstoletí života v Tichomoří se vrátil s rodinou do vlasti bez koruny v kapse, navíc ve věku, kdy se odchází do penze. Na tu však neměl nárok. Bez reptání a nářků se dal znovu do práce, jak činil po celý život, stále s pozitivním pohledem na svět a lidi kolem. Jeho žena byla téhož založení, i když život býval přetěžký. Když jsem se od nich vracel z první návštěvy, šel jsem lesem a poli, co noha nohu mine, a vedl kolo. Měl jsem o čem přemýšlet.

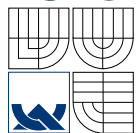
Podobných osudů z dalekého Tichomoří jsem pak poznal na desítky a zůstaly před-

mětem mého zájmu až dodnes, dobrých pětadvacet let. Takto připraven jsem se v loňském roce vydal spolu s kameramanem Jirím Tesařem do Francouzské Polynésie po stopách krajanů, na ostrovy Tahiti, Mooreu, Huahine, Raiateu, Tahau, Bora Boru, Nuku Hivu a Hiva Oa, kde kdysi dávno mí dnes už nežijící přátelé a známí hledali v potu tváře místo na slunci. Našli jsme už jen potomky – syny, dcery a vnoučata – Tahitany a Markézany s důvěrně známými českými jmény. Dopřeji-li mi zdraví a čas, chtěl bych o tom podat svědectví slovem a obrazem. Jenže k tomu je také třeba nakladatele, který by takový spis vydal.“ (red)

Na zlatonosné Bonanze. Klondike, Yukon
Foto: Vladimír Ustohal

100

UDÁLOUTI
na VUT v Brně

Vydává: Vysoké učení technické v Brně, nakladatelství VUTUM, redakce: Mgr. Yvonne Konečná (šéfredaktorka), MVDr. Pavla Hobstová, adresa redakce: Rektorát VUT v Brně, Kounicova 67a, 601 90 Brno, tel. 4112 5110, e-mail: konecna@ro.vutbr.cz., e-mail: hobstova@ro.vutbr.cz.
Tisk: PC-DIR Real s. r. o.

Reg. č. MK 7521, ISSN 1211 – 4421